

אנאנסען
ווערדען מיט 50 העללער
פער צוויימאל געשפאל-
טענע פעטטיילע בע-
רעכענט.
ביילאגען נאך איבער-
איינקאמען.
בריעלע אונד געלדענ-
דונגען זינד צו ריכטען
אן דיא
Redaction der
Jüdischen Volksstimme
Krakau, Grodgasse 62.

יידישע פאלקסשטיממע

ארגאן פֿיר דיא אינטערעססען דעם יידישען פֿאלקעס.

ערשיינט אָם 5. אונד 15. יעדעס מאָנאט.

מאָטאָ: פֿאלקסשטיממע איזט גאָטטעסשטיממע!

פראָנומעראַציאָן.

אִים אינלאַנדע:
גאנצִיאהריג — 8 קראַנען
" 1/2 יאהריג — 4
" 1/4 יאהריג — 2.50
אִים אויסלאַנדע:
גאנצִיאהריג — 10 פראַנק
" 1/2 יאהריג — 5
" 1/4 יאהריג — 3
פֿעראיינע, קולטוסגעמיינ-
דען אונד קארפּאָראַציאָנען
אום 1/3 בילליגער.

Krakau, 5. Januar 1899.

העראויסגעבער אונד רעדאַקטער: י. קרעפּפּעל.

קראַקויא, כ"ג טבת תרנ"ט.

דיא יידישע פֿאלקסשטיממע.

דיא געשיכטע איזראַעלס ווייזט אונז פֿיעלע פֿער-
שיעדענארטיגע איינסערונגען דער שטיממע דיעזעס פֿאלקעס
אויף. אָן דער וויענע זיינעם גאנצִיאַנאלען ווערדענס, צו
בענין דער ענטוויקלונג זיינעם פֿאלקסטחומס, אַלס עס
פֿאָן דען עגיפטערן געקעכטעט אונד מיראנניזירט וואורדע,
דא איינסערטע זיך צום ערסטען מאלע זיינע שטיממע אין.
איינעם מאַרקערשיטטערנדען פֿערצווייפֿלונגסשרייא, וויא
עס אים דיעסוואַכענטליכען וואַכענאבשניטטע הייססט:
וואנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל
האלהים מן העבודה. — דיא צווייטע איינסערונג דער
יידישען פֿאלקסשטיממע איזט, נאך דער ערלאַזונג אויס
עגיפטען, דיא דער פֿריידע, דעם וויכצענס, דעם געזאנגעס:
"אז ישיר משה ובני ישראל." — דער מאַטעריעללען ערלאַזונג
פֿאלגטע דיא גייסטיגע אונד אַס פֿוססע דעם רויכענ-
דען "סיני" גאב זיך דיא יידישע פֿאלקסשטיממע אין איינער
ערהאבענען, בענייטערטען ווייזע קונד: "ויענו כל העם
יחדו ויאמרו כל אשר דבר ד' נעשה".

ליידער אַכער טראַט באלד איין אומשוואונג איין, דיא
בענייטערונג פֿיר דאז ערלע אונד ערהאבענע, פֿיר דיא
גאטטעסלעהרע פֿאַם סיני, ערלאַש אונד דער גראַססע פֿיהרער
מאָזעס האַרטע צו זיינעם ענטזעטצען איינען נייארטיגען
רוף דער יידישען פֿאלקסשטיממע, אַלס דאסוועלכע אום דאז
גאלדענע קאלב העראומטאנצטע: "וישמע יהושע את קול
העם ברעה". דיא גערעכטע שטראַפֿע בליעב אויך נישט
אויס: "ויונף ד' את העם על אשר עשו את העגל", אונד
אום דיעזעס פֿערנעהען צו ויהנען, וואורדען זיא צום שקל-
צאָהלען — "ונתנו איש כופר נפשו" — העראנגעצאָגען,
אום מיט דיעזעס געלדע דאז משכן, איינען טעמפל
גאטטעס, צו ערריכטען.

אין דער טויזענדיאהריגען געשיכטע אונזערעס פֿאלקעס
וועדערהאַלטע זיך דיעזעס שווישפּיעל זעהר אַפֿט אונד
מאָנינפֿאַך, באלד איין פֿערצווייפֿלונגסשרייא, באלד איי

איינלאַדונג צור פראָנומעראַציאָן.

אינדעם וויר דיא ערסטע נוממער דער "יידישען פֿאלקס-
שטיממע" דער אַפֿפּענטליכקייט איבערגעבען, געשטאַטטען
וויר אונז, אונזערע גלויבענס- אונד געזונטונגסגענאָססען צו
ערוועקען, אונזער בלאַטט דורך פראָנומעראַציאָן צו אונ-
טערשטיממען.

פראָנומעראַציאָנס-פֿרייז:

גאנצִיאהריג — 8 קראַנען
האַלבִיאהריג — 4
פֿערטעליאהריג — 2.50

פֿיר דאז אויסלאַנד:

גאנצִיאהריג 10 פראַנקס — האַלבִיאהריג 5 פראַנקס.
דיא ערסטען דרייא נוממערן ווערדען אין איינער
גראַססען אויפֿלאַגע נאך אַללען ריכטונגען גראַטִים
פֿערווענדעט. פראַכענוממערן אויף פֿערלאַנגען אָן יעדערמאָן.

דיא אַבאָנגענטען דער "יידישען פֿאלקס-
שטיממע" ערהאַלטען דיא אונטער אונזערער רעדאַקציאָן
דיעזען מאָנאט צו ערשיינען בענייטערנדע מאָנאטשריפֿט
"יערוואַלעס".

וועלכע דער יידישען ליטעראַטור אונד בעללעטריסטיק גע-
ווידמעט זיין וויר, גראַטִים צוגעשיקט.

דיעזעניגען אַבאָנגענטען, וועלכע דען פראָנו-
מעראַציאָנסבעטראַג וועניגסטענס פֿיר איין האַלבעס
יאַהר אים פֿאַר היינין בעצאָהלען, ערהאַלטען דאז
יינגסט ערשיענענע, שאַן אויסגעשטאַטטעטע ווערקען
"יידישע נאציאנאלגעדיכטע" פֿאַן א. גאָלדפֿאָדען,
— ענטהאַלטענע מעהרערע יידישע געדיכטע אים זשאַרגאָן.
זאממט איינער פֿאַררעדע פֿאַן ר. א. ברודס — אַלס

גראַטִים-פראָמיע.

דיא רעדאַקציאָן אונד אדמיניסטראַציאָן.

באזעל אונד פאן דאָרט אויס פֿערנאָהם אַללע וועלט דיא עכטע, אונפֿערפֿאַלשטע יידישע פֿאַלקסשטיממע. דיא שטיממע דער ענטריסטונג איבער יאָהרטיזענדע צוגעפֿינטעם לייך, דיא שטיממע דער צופֿערזיכט אויף איינע בעסערע צוקונפֿט; אונד דאָרט בעשלאָססען דיא פֿיהרער דעם פֿאַלקס—וויא עס איינסט מאָזעס געטהאָן — שקל-געלדער צו זאממעלן, אום מיט דענזעלבען ציון אונד יערוואַלעס וויעדער הערצורויכטען, אונזערעם פֿאַלקע איינע היימאטא אויף דעם באָדען דער אָהנען צו גרינדען, וואָ עס ענדליך נאָך יאָהר-טויזענדע לאַנגעם וואַנדערן רוהע פֿינדען זאָלל אונד ראַסט, געאכטעט אונד אַנגעזעהען אונטער אַללען פֿאַלקערן.

דאָ איזט דיא וואָהרע, עכטע, אונפֿער-פֿאַלשטע יידישע פֿאַלקסשטיממע — דער-זעלבען אויסדרוק צו פֿערלייגען, דאָ איזט דאָ פֿראַגראַםס אונזערעם בלאַט-טעם!

דער אַסטערייכיש-אונגאַרישע אויסגלייך אונד דיא יודען.

I.

דער דואליזמוס אין דער אַסטערייכיש-אונגאַרישען מאָנאַרכיע איזט וויעדער הערגעשטעללט, ביידע רייכס-האַלפטען ווערדען אין איינער אונד דערזעלבען ווייזע רעגירט—אָהנע פֿארלאַמענט. דיא רעגירונגען האָבען עס זיך זאָ בעקוועט וויא מאָגליך געמאַכט, אין אַסטערייך נאָהם מען דיא הילפֿע דעם פֿאראַגראַף 14 אין אנשפֿורן, אין אונגאַרן האָט מאַן דיא „געזעטצלאָזע צייט“ („Ex-lex“) פֿראַקלאַמירט, אונד עס שיינט וויא אין דען בעסטען אַללער וועלטען צו געהען... דאָך איזט דאָ קיינעסוועגס איינע לאַזונג דער אויסגלייכס-פֿראַגע, דיעזע האָרט נאָך אימער איינער אַנדערען, ריכטיגערען, פֿער-גינגטיגערען ענטשיידונג, אונד דיעזע ענטשיידונג ווירד איינ-מאל איינטרעטען מיססען, טראַגן § 14 אונד „עקס-לעקס“; מיט דיעזען פֿערלעגענהייטסמיטטעלכען קאָנן איין שטאַטא, דער אויף איינער גראַסמאַכטשטעללונג אנשפֿורן ער-העכט, אויף דיא דויער ניכט רעגירט ווערדען. איינע ענדגילטיגע ענטשיידונג ווירד אונד מוסס געטראַפֿען ווערדען.

דיא פֿראַגע איזט נור: אויף וועלכער ווייזע?

אויך אן דיא יודען דער מאָנאַרכיע טריטט נון דיא פֿראַגע העראַן: וועלכע שטעללונג זיא דיעזער אויסגלייכספֿראַגע גענענאיבער איינגעהמען זאָללען? ניכט אלס אָב איאָהרע האַלטונג אין אירגענד וועלכער ווייזע אינס געוויכט פֿאַללען דירפֿטע. זאָ אַנמאַססענד זינד דיא אַסטערייכישען יודען ניכט, זיא וויססען, דאָס זיא אין פֿאַליטישען דינגען וועניג מיטצורעדען האָבען, דאָ זיא פֿאַליטיש ניכט אָרגאַניזירט זינד אונד יעדער איינהייטליכען לייטונג ענטבעהרען. אן דיא יודען דער מאָנאַרכיע טריטט דיא פֿראַגע אין איינער גאַנץ אַנדערען געשטאַלט העראַן: וואָס האָבען זיא פֿאַן דעם צושטאַנדעקאָממען אָדער ניכטצושטאַנדעקאָממען דעם אויסגלייכעם צו ערהאַפֿען אָדער צו בעפֿירכטען?

פֿריידענרוף; אַכצען אונד יויכצען לאַזטען איינאַנדער אָב. אויך אן ריקפֿאַללע, אן טאַנצען אומס גאָלדענע קאַלב, אן בוהלען אום פֿרעמדעם, ניכטיידישעם, פֿעהלט עס ליידער ניכט אונד נאַטירליך אויך ניכט אן עמפֿינדליכען צייכ-טייגונגען. צייגען היעפֿיר זינד דיא מיט בלוט געשריעבענען בלאַטטער אונזערער געשיכטע, דיא קלאַגעליעדער „קינות“, דיא פֿאַסטטאַגע — דאָ אַללעס עראינגערט אונז אַללצואַפֿט אן דען ליידען, פֿערפֿאַלגונגען אונד דראַנגזאַלען, דיא דאָ יידישע פֿאַלק אויסצושטעהען געהאַכט, אונד וויר וואָהנען נאָך היימע דיא מאַרקערשיטטערנדע שטיממע אונזערעם פֿאַלקעס צו האָרען, אַלס וויינע זאָהנע געפֿאַלערט, גע-מאַרטערט, אויף שייטערהויפֿען פֿערבראַנט, וויא איין ווילד געהעטצט אונד געיאַגט וואורדען. אויך פֿריידיגע עראינגע-סע זינד דאָרט פֿערציכטעט, אויך פֿריידעליעדער האָרען וויר אונזער פֿאַלק אנשטיממען, אַלס איאָהר גראַססער פֿיינד האָמ דאָ פֿערדיינטע ענדע פֿאַנד, אַלס דיא מאַקאַבאַער דיא סירישען אונטערדריקער בעזיענטען א.ו.ו. א.ו.ו.ו. דער יינגסטע אַבשינט דער יידישען געשיכטע האָט פֿיעל אַהנליכקייט מיט דעריינען. אַם בעגינן דערזעלבען. דורך דאָ לאַנגע, פֿינסטערע מיטטעלאַטער הינדורך ביו שפֿאַט אין דיא נייע צייט העראַן אייסערטע זיך דיא יידישע פֿאַלקס-שטיממע אין הערצעררייסענדען קלאַגע-ופֿען אונד פֿער-צוויפֿלונגסאַכצען; דאָ בראַך איינע נייע עפֿאַכע העראַן, דיא יודען ערהיעלטען דיא גלייכבערעכטיגונג אונד דיא יידישע פֿאַלקסשטיממע נאָב זיך אין לויטען פֿריידע-אַקקאָרדען קונד. שטאַטט אַבער דער מאַטעריעללען ערלאַ-זונג דיא גייסטיגע פֿאַלגען צו לאַססען, בעגאַנגען זיא גלייך דען טאַנץ אומס גאָלדענע קאַלב, אום פֿרעמדע גיטער, אום ניכטיידישע אידעאַלע. גאָר זאָנדערבאַר אונד קאַפֿפֿשיטטעלן ערעגענד קלאַנג דאָ דיא יידישע פֿאַלקסשטיממע: אַס-י-מילאַציאָן, אַס-י-מילאַציאָן, וועג מיט אַללעס יידישען, פֿערגעססען וויר אן ציון אונד יערוואַלעס, וויר זינד יאָ פֿאַלען, דייטשע, פֿראַנצאָזען עטצ. יידישער קאַנ-פֿעסטיאָן. — אַבער דער אומשוואַונג טראַט באַלד איין אונד דיא פֿערדיינטע ציכטיגונג בליעב ניכט אויס, דיא הידרא דעם יודענהאַססעס ערהאַב דראַהענד איאָהר הויפט, דאָ יויכצען פֿערשטוממעט אונד אנשטאַטט דעססען ענטראַנגען דער יידישען פֿאַלקסשטיממע פֿערצוויפֿלונגס-רופֿע דער שרעקליכסטען ארט. אויס פערזיען, מאַראַקאָ, רומאַניען, פֿראַג, גאַליציען עטצ. אויס פֿאַסט אַללען לאַנדערן ערטאַנטען יאמערפֿאַללע קלאַנגען אונד שטאַהנענדע הילפֿערופֿע... דאָ ענדליך קאָם דאָ יידישע פֿאַלק צור איינזיכט, אונד אים כאָרום ערשאַלל איין נייער רופֿ: נאָך ציון!

יאָוואָהל, „נאָך אונזערער אַלטען היי-מאַטא!“ ריעף נון דיא יידישע פֿאַלקסשטיממע. אונד דיעזער רופֿ וואָר מאַכטיג, ווייטשאַללענד, ער דראַנג נאָך אַללען עקקען אונד ענדען דער דיאספֿאָרא אונד עס פֿערגאַהמען אַללע צערשטרייטען איזראַעלס איינע פֿעהרייסטונגספֿאַללע שטיממע, „קול מבשר מבשר ואומר“; זיא איילטען נאָך

דען רעאקציאָנאַרען אין דיא האַנדע צו פֿאַללען. איינע עבענזאָ פֿעסטשטעהענדע טהאטזאכע איזט עס, דאָס דער „דואלזמוס“ אָסטעררייך פֿאַר דען פֿאַדעראַליזמוס — דער זיך בייא אויז „לאַנדעראויטאָנאָמיע“ געננט — בעוואַהרט האט.

נון האבען וויר יודען צוואַר וועניג אורזאכע, דען „פֿאַרב-לאָזען“ רעגירונגען אונד דעם „צענטראַליזמוס“ איין לאָב-ליער צו זינגען. אונזערע שטאַטסגורנדענעזעטצליך געוואָהר-ליסטעטען רעכטע האבען איהרערווייטס אונגעניגענדען שוין געפֿונדען, מאַן פֿערפֿוהר אונד פֿערפֿאַהרט מיט אויז נאָך געפֿאַללען, אָהנע אונזערע רעכטע צו בעאכטען; אונזערע זאָהנען זינד פֿאַסט אללע אָמטער גרונדזאָטצליך פֿער-שלאָסען; אונזערע פֿערזאָגליכע עהרע ווירד אָפֿענעמליך אין דען קאָמפּעניע, אָהנע דאָס זייטענס דער בערופֿע-גען פֿאַקטאָרען מיט דער נאָטהיגען ענערשיע דאָגעגען אויפֿגעטרעטען ווערדע; אין וויען ווארדע אויף איינעם שלייכוועגע דיא קאָנפֿעססיאָנעללע שולע איינגעפֿיהרט אונד דיא רעגירונג בענגיט זיך דאָמיט, אויף איינער לענדענלאַהמען. אינעם פֿערפֿעללאַציאָן איינע ניכט-זאָגענדע אַנטוואַרט צו ערשטיילען, דיא ניכטס אַלס איינע אויסרעדע איזט, וואָהרענד דיא אונגעזעטצליכקייט ניכט בעהאַבען ווירד. — אַלל דיעס אונד פֿיעל אָהנליכעס אין ערוואַגונג ציעהענד, בלייבט דאָך דיא פֿראַגע אָפֿען: דירפֿטע עס אונטער איינעם אויסגעשפּראַכען רעאקציאָ-נאַרען רעגירע בעסער אָדער אָרנער ווערדען? האָטמען וויר פֿאַן דען „אויטאָנאָמען לאַנדעסרעגירונגען“ מעהר רעכט אונד ביליגקייט צו ערוואַרטען אָדער וועניגער? ווירדען וויר פֿיעללייכט אין דען איינצעלנען לאַנדערן איינען וויכטיגען פֿאָליטישען פֿאַקטאָר בילדען, מיט דעם מאַן רעכנען מוסס, אָדער ניכט? — וויר דירפֿען ניכט פֿער-געססען, דאָס אים לעממען יאָהרע אין פֿראַג אונד אין וועסט-גאָליציען צום שוטצע אונזערעם לעבענס אונד בע-זיטצעם בעלאַגערונגס-אונד אויסנאָהמס-צושטאַנד פֿער-האַנגט ווארדען, אונד דאָ דיא העממע געגען אויז געראַדע פֿאַן דען אין דען בעמערפֿענדען לאַנדערן איינפֿלוססרייכען פֿאַרטייען אויסגינג — דירפֿטען וויר אויך אים פֿאַללע דער „לאַנדעראויטאָנאָמיע“ אויף געניגענדען שוין רעכנען? דיעזע אונד אָהנליכע פֿראַגען זינד עס, דיא זיך דיא יודען אונזערע מאַנאַרכיע טאָגליך שטעללען מיססען, אום ניכט שפּאַטער פֿאַן אונערוואַרטעמען איבערראַשונגען גע-טראַפֿען צו ווערדען. וויר ווערדען אויז לויפֿע אָנ-זערער אַרטיקעלסעריע מיט דיעזען פֿראַגען נאָהער בעפֿאַססען.

איין געמיינדעטאָג אין גאָליציען.

אין דער נאָכטען צייט זאָלל אין דער מעטראָפּאָלע גאָליציענס איין יידישער געמיינדעטאָג צוזאַממענשטעלען, אום איבער דיא וויטאַל-סטען אינטערעסען דער גאָליצישען יודענשאַפֿט צו בעראַטהען. אין איינעם ערנסטען מאָמענטע טרייט דיעזער טאָג צוזאַממען, דענן ערנסט איזט דיא צייט, טרויריג זינד דיא טאָגע, דיא דיא יודען גאָליציענס יעמטע ערלעבען. איינע פֿערזאָמלונג יידישער נאָטאָבעלן נאָ-ליציענס וואר ניע זאָ נאָטהיג וויא יעמטע; דיא העללען פֿלאַמען,

דיא ווינשע דער יודען קאָממען היעבייא ניכט אין בעטראַכט. וויר יודען האבען שטעמס — וויא אין אללען לאַנדערן, דערען בירגער וויר זינד — טרייא צו קאָזער אונד רייך געהאַלטען. אונזער טהייערעס אָסטעררייך גראָסס אונד שטאַרק, דיא גלאָר-רייכע האַכסבורג'שע דינאסטיע רוהמפֿאַלל אונד מאַכטיג צו זעהען, דאָ וואַר, איזט אונד ווירד אימער אונזער איינגיסטער הערצענסוואונש זיין. אים פֿרינציפע אַלזאָ זינד וויר ענטשיידענע אונד טרייע אַנהאַנגער דעם אויסגלייכעס, אין דער איבערצייגונג, דאָס דורך דענזעלבען דער שטאַט אָן מאַכט אונד אַנזעהען אים קאָנצערטע דער גראָססטאָכטע געוויננט. אַלליין, דיא פֿאַרגאַנגע דער לעממען צייט לאַססען דיא בעפֿירכטונג אויפֿקאָממען, דאָס אונזערע ווינשע ניכט אין ערפֿיללונג געהען; שפּעציעלל דאָ וויר טראַמץ אַללדעם פֿיר איינען אונזערעכטען אויסגלייך, דורך דען דיא דיעס-זייטיגע רייכסהאַלפֿטע אַללצוועהר בעלאַסטעט ווירדע, ניכט איינטרעטען קאָננען. אונד זאָ טרייט דיא אָבערצייכענע פֿראַגע אָן אויז טאָגליך העראַן.

פֿאַן צווייא זייטען קאָנן דיעזע פֿראַגע עראַרטערט ווערדען, פֿאַם מאַטעריעללען אונד פֿאַם פֿאָליטישען שטאַנדפּונקטע אויס. — אים ערסטען אויגענבליקע שיינט עס קלאַר, דאָס דיא מאַטעריעללען פֿערהאַלטניססע געביעטעריש דאָ צושטאַנדעקאָממען דעם אויסגלייכעס ערהיישען, דאָ אים ניכטפֿאַללע דיא דיעסזייטיגע רייכס-האַלפֿטע דאָ אונגאַרישע אַבזאָטצענעכיעט פֿערליערען ווירדע. אונד דאָ וויר יודען פֿאַרציגליך אויז מיט האַנדעל בע-פֿאַססען, זאָ מיססען וויר שאָן דעסהאַלב אַנהאַנגער דעם אויסגלייכעס זיין. דער אויסגלייך אַבער, וויא ער יעמטע פֿעראיינבאַרט וואָרדען איזט, בירגט פֿיר אָסטעררייך ווירטה-שאַפֿטליך זאָ פֿיעלע נאָכטהיילע, דאָס בייא נאָהערער בע-טראַכטונג פֿאַם מאַטעריעללען שטאַנדפּונקטע אויס גיע-מאַנד דאָ צושטאַנדעקאָממען דיעזעם אויסגלייכעס ווינשען קאָנן. אונד דאָ, וויא דיא פֿערהאַלטניססע פֿאַר-לייפֿיג ליעגען, איינע אַנדערונג דער אויסגלייכעסבעשטימונגען צו גונסטען דער אָסטעררייכישען רייכסהאַלפֿטע פֿאַסט אויסגעשלאָסען ערשיינט, קאָננען אויך וויר יודען אויז פֿיר דען אויסגלייך ניכט ערוואַרטען.

גאַנץ אַנדערס פֿערהאַלט זיך דיא זאכע, פֿאַם פֿאָלי-טישען שטאַנדפּונקטע אויס בעטראַכטעט. עס איזט איינע פֿעסטשטעהענדע טהאטזאכע, דאָס געראַדע דאָ פֿער-האַלטניסס אָסטעררייכס צו אונגאַרן עס ביזהער פֿערהינג-דערט האַט, דאָס אין דער דיעסזייטיגען רייכסהאַלפֿטע דיא רעאקציאָן גאַנץ דיא אָבערהאַנד געוויננע. איין רעאק-ציאָנאַר רעגירעט עס אָסטעררייך וואָרע איין צו שראַפֿפֿער קאָנטראַסט צו דעם פֿאַרייחיגליך רע-גירעטען אונגאַרן, אום זיך אויף דיא דויער-ער-האַלטען צו קאָננען. ריקקזיכט אויף דיא פֿערבינדעטע רייכסהאַלפֿטע אַלזאָ בעוואַהרטע אָסטעררייך דאָפֿאַר, גאַנץ

נאך עכט טאגספֿעשעס מוסטער „פֿארטגעווארסטעלט“ אונד „דורכ־געפֿרעטעט“ צו ווערדען.

וויר קאנגען עס אונמאגליך אנגעהמען, דאס דער אינדי־פֿערענטזמוס דער איינצעלנען געמיינדען עס איזט, דער דאז צוזאמגעטרעטען דעם געמיינדעטאגס פֿערצאגערט. זא פֿערשטאקקט דירפֿטע הייטע קיין גאליצישער קולטוספֿארשטאנד — ביא אלל זיינען פֿעהלערן — מעהר זיין, אום ניכט זיינע האנד צור סאנירונג דער יאממערפֿאללען אונד הערצעררייסענדען צור שטאנדע צו בעטען, אונטער וועלכען דיא גראססען יידישען פֿאלקסמאסען לעבען, אדער פֿיעל ריכטיגער אויס־געדריקט, ניכט לעבען קאנגען. — נענגען וויר דאז קינד ביים רעכטען נאמען: מאנגעל אן פֿערטרויען צו דען לייטענדען מאנגערן איזט עס, וועלכעס דאז צושטאנדקאממען דער געמיינדעטאגס ביז נון פֿעהלערטע. דיא שולד הערן טראגען דיא לייטענדען מאנגער זעלבסט, וועלכע פֿאסט נאך ניע עטוואס גאנצעס, איינהייטליכעס אינד דארום פֿרוכטברענגענדעס צו גונסטען איהער גלויבענסגעטאסען אונטערנאמען האבען. אללע איהרע אקצאגען געהען אן דעם פֿלוקע דער האלבהייט צו גרונדע: ניכט איינמאל איינען אויפֿהרן צו גונסטען געפֿלינדערטער יודען האבען זיא ערלאססען, דער גאנץ אונד גאר פֿיר דיא זא הארט בעטראפֿענען פֿלאדירט האטטע, עס מוססטען אויך דיא פֿלינדערער ביא דען הארען הערבייגעצאגען ווערדען, אום ניר ניכט פֿאן דער אנשיינענד צום גרונדזאטע געמאכטען „האלבהייט“ אבצואווייכען. וויר וועדערהאלען עס נאכמאלס: מאנגעל אן פֿערטרויען צו דען לייטענדען מאנגערן איזט דער איינציגע גרונד פֿיר דיא פֿערצאגערונג דעם געמיינדעטאגס, וועגן ניכט נאך ארגערעס דאצו קאממען זאלל: דאס נאמליך דיא לייטענדען מאנגער זעלבסט אן זיך צווייפֿעלן אונד פֿאן פֿאריהערדיין דיא גאנצע ארבייט אלס פֿרוכטלאז אנהען.

וויר געהען היער צואר איין וועג צו ווייט, אונזערע שולד איזט עס ניכט, שולד דאראן טראגען דיא מאנגער זעלבסט, דיא דען געמיינדעטאג איינבערופען האבען. איהרע ביהעריגע „טהאטיגקייט“ איזט ניכט דארנאך אנגעטאן, פֿערטרויען צו ערוועקען, טראטצדעם ווינשען וויר פֿאם גאנצען הערצען, דער געמיינדעטאג מאגע גאר באלד זיינע בעראטהונגען אויפֿנעהמען, וויר וואללען דיעזע מאנגער גערן וועדער איינמאל אן דיא ארבייט זעהען, פֿיעללייכט האבען דיא פֿארגאנגע דער לעטצטען צייט זיא איינעם בעססערן בעלעהרט, פֿיעללייכט בעשליעססט דער געמיינדעטאג אירענער עטוואס פֿערניגטאגס אונד דורכפֿיהרערעס, אונד דאן ווירד מאן איהם צורופֿען קאנגען: „אלו לא באת אלא בשביל זה דך“ — אויף איינע פונקט וואללען וויר נאך יעצט הינוווייזען. אין דעם אויפֿהר דער „שטאנדיגען קאמיססאן“ — געפֿערטיגט פֿאן דען העררען דר. ביק, דר. הינריך גאטליבע, יאזעף גוטטין, נחמיה לאנדעס אונד דר. אדאלף רינגעלהויט — דער אין ציעמליך שווארצען פֿארבען דיא לאגע דער גאליצישען יודען שילדערט, פֿינדעט זיך אונטער אנדערעם פֿאלגענדער פאססוס: „דיא אין אונזערער אייגענען מיטטע זיך מאניפעסטירענדע שטראמונג איזט פֿיר אונד זעהר געפֿארהרדאגענד“, דאמיט איזט וואהל נור דער „ציאניזמוס“ געמיינט. ווער נון דען ציא־ניזמוס, דער אלליין דיא רעגענערירונג דעם יודעני טהומס פֿאלל צוהען קאנג אונד ווירד, אלס איינע געפֿאהר פֿיר דאז יודעניטהום בעצייכעט, צייגט, דאס ער פֿיר דיא בעדירפֿניסע דער יודען קיין פֿערשטאנדניסס האט אדער האבען ווילל. פֿרייליך, אויס דעם צוזאמגענהאנג געדיססען האט דיעזער פאססוס איינע גאנץ אנדערע, אבער פֿיעללייכט ריכטיגער בעדייטונג: דיא אין אונזערער אייגענען מיטטע זיך מאניפעסטירענדע שטראמונג — דער ציאניזמוס — איזט פֿיר אונד — דיא מאנגער דער „שטאנדיגען קאמיססאן“ — זעהר געפֿארהרדאגענד, דען דער ציאניזמוס ווירד האפֿענטליך באלד דיעזען מאנגערן דאז העפֿט אויס דען האנדען נעהמען. לעמבערג.

דיא אים פֿערגאנגענען זאממער זא פֿיעל יידישעס האב אונד גוט פֿער־ניכטעטען, זא פֿיעלע יידישע עקסיסטענצען צו גרונדע ריכטעטען, דיא האבען מיט איהרעם גרעללען שיינע דיא סיטואצאן בעלייכטעט, אונד אויך דיעזעניגען, דיא ביהער ניכט זעהען אונד הארען וואלל־טען, אויך דיא הארטאקקוגסטען אפֿטימיסטען מיססען יעצט אים כארום איינשטיממען: זא קאנג עס ווייטער ניכט געהען, דא מוסס אבהילפֿע געשאפֿען ווערדען! ראשע אונד אויסגיביגע הילפֿע טהוט נאטה!

דער געמיינדעטאג איזט פֿאן דער „שטאנדיגען קאמיססאן“ איינבערופען ווארדען, דיא פֿאם ערסטען געמיינדעטאג פֿאר עטווא 20 יאהרען איינגעזעטצט ווארדע, פֿאן דערען עקסיסטענץ ביהער אבער ניעמאנד עטוואס וואוסטעט, דא זיא פֿאן זיך קיין לעבענס־צייכען גאב, דער ערסטע געמיינדעטאג וואר איין טאדענטאקאנעס קינד, ער האטטע זיך מיט רעליגיאזען פֿראגען בעשאפֿטיגט, דיא אונטער דען קאנזערוואטיווען יודען איינען שטורם הערפֿארעפֿען אונד צו איינעם קליינען „קולטוראקאפֿה“ געפֿיהרט האבען, דעססען איבעררעסטע נאך הייטע אין דען פֿעראייניגטן „שומרי־ישראל“ אונד „מחזיקי־הדת“ צו מערקען זינד, דיא אללערדיגס פֿאזיטיוו ניכט מעהר אלס אקטיוו בעטראכטען ווערדען, דא זיא ניכטס פֿאן בעדייטונג אונטערנעהמען אונד נור זעלמען דיינט עטוואס איבער איהרע „טהאטיגקייט“ אין דיא אפֿגענטליכקייט. — אלזא דער מיסערפֿאלג דעם ערסטען געמיינדע־טאגס ווירקטע זא ניעדערשלאגענד אונד מיסמוטוהן אויף דיא העררען דער „שטאנדיגען קאמיססאן“, דאס זיא זיך ליעבער אין דיעזער אפֿציעללען בעצייכונג מיזעשטילל פֿעהרעלמען אונד זא — גאנץ וויא גאר מאנכער גראסע מאנן — אין פֿערגעססענהייט געריעטהען. נון האבען זיא זיך אויפֿגעהאפט, דער ערשטעניגענדען וועלט קונדע פֿאן איהרער עקסיסטענץ גענעבען אונד דען צווייטען געמיינדעטאג איינ־בערופֿען, דיעזער געמיינדעטאג זאלל זיך ניכט מעהר מיט רעליגיאזע אדער געמיינדעפֿראגען בעפֿאססען, דען דאז פֿערהיטע קינד שייט דאז פֿיער: דיא טאנעספֿארדונג דעסזעלבען איזט פֿאן דער „שטאנדיגען קאמיססאן“ וויא פֿאלגט פֿעסטגעשטעללט ווארדען:

- (1) איבער דיא אקאנאמישע לאגע דער יודען אין גאליציען אונד איבער דיא עטוואאנען מיטטעל צור אבהילפֿע.
- (2) איבער דיא ניכטצולאססונג דער יודען טראטין גלייכערעכ־טיגונג צו דען אפֿגענטליכען שטאטס־אינד אויטאנאמען־בעהארדען אונד דיא עטווא דאנענען צו ערגרייפֿענדען מיטטעל.
- (3) אנטראג בעטרעפֿענד דיא איינפֿיהרונג דער פֿאלגישען שפראכע אלס אפֿמטשפראכע אין דער פֿערוואלטונג דער איזראעלי־טישען קולטוסגעמיינדען, פֿערגער אנטראגע דער דעלעגירטען — יעדע געמיינדע האט דאז רעכט, צווייא דעלעגירטע צו ענטזענדען — זאוויא דער פֿאן דען איינצעלנען קולטוסגעמיינדען אייגענבראכטען.

וועגן מאן נון בערענקט, דאס דיא איינבערופען דעם געמיינדע־טאגס וויטענס דער „שטאנדיגען קאמיססאן“ בעדייטט אים פֿעברואר פֿאריגען יאהרעס געשעהען איזט, מוסס מאן ווירקליך שטוינער פֿראגען: ווארום דיערט עס זא לאנגע? ווארום ווירד דער צוזאמגענ־טריט דיעזעס זא זעהר נאטהווענדיגען אונד ערוועהנטען געמיינדעטאגס אימער ווייטער הינאויסגעשאפען אונד נאך הייטע ווייסט מאן ניכט בעשטימט, צייט אונד ארט היפֿיר אנצוגעבען? — דיא פֿארגאנגע דער לעטצטען מאנאטע דירפֿטען דאך נאך דאז איהריגע בייגעטראגען האבען, דעססען צוזאמגענטריט צו בעשלייגנען! לאנגסט האבען זיך דיא יודען אויסערהאלב גאליציענס מיט דער לאגע איהרער אונ־גליקליכען ברידער היערצולאנדע בעפֿאססט, לאנגסט איזט דיא אונ־קעטע דער „אפֿטעררייכ־איזראעליטישען אוניאן“, דיא בעראטהונגען דעם באהמישען „צענטראלפֿעראיינעס“ איבער דיעזען פונקט געשלאס־סען — נור ביא אונד, אן דער שטאטטע דעם אונגליקס, איזט עס נאך אימער שטיללע, „אונטער אללען וויפֿעלן איזט רוחע“, .. דיא געשיכטע ציעהט זיך אימער מעהר אין דיא לאנגע אונד עס שיינט

בריעה אויס פארזי.

דעזער טאג זיין היער דאז געריכט פערברייטעט ווארדען, דריי פוס האבע זיך בערייט נאך פראנקרייך איינגעשיפפט; דער קאלאניען-מיניסטער בעאילטע זיך, דאז צו דעמענטירען מיט דער בעמערקונג, דער קאססאציאנסהאף האבע ביזדער אום דא טראג-ספארטירונג דריי פוס נאך פראנקרייך ניכט אנגעזוכט, וואלטע דיעס געשעהען, דאן ווירדע עס דיא בעפאלקערונג פאן פארזי פריהער ער-פאהרען אלס דריי פוס זעלבסט. — דאס דורך דיעזע פאמפאזע אנקניגונג דיא געוואלטשטרייכע, וועלכע דיא אנטדרייפוסאינער בייא זינער ריקקעהר פאן דער טיפפלסאנוועל געגען איזן פלאנען, נור ערליכטערט ווערדען, דאז ווילל דיא רעגירונג ניכט בעדענקען.

*

נון בעשאפטניגען זיך אויך דיא שפירטיסטען מיט דעס אונגליקליכען עקס-קאפיטאן, אונד האבען אויך איהרע וואהרנעהמנען איין עטוואס זאגערבארעס אונד קאפפשיטטעלן עררעגערעס רעזולטאט צו טאגע געפארדערט, ווא גלויבע איך, עס דירפטע דאך דען לעזערן דער „ידישען פאלקסשטיממע" ניכט אונאינטערעסאנט זיין, דארבער עטוואס צו ערפאהרען, דיא זאכע ניגן אין דער זיטונג איינער שפירטיסטישען פרוואטגעזעלשאפט פאר זיך, דאז מעדיאום, דאז זיך אלס ווילדעלס שארף, געוועזענער שולליטער אין דרעזדען-אלטשטאדט פארשטעללעט, ערווירערטע אויף דיא דיעסבעציגליכען פראגען פאלגענדעס:

„וא, ער איזט ניכט שולדיג, אבסאלוט ניכט, אין דעס מאסע צו זינער שטראפע; וועגן ער געפעהלט האט, ווא עס דורך איינע גראסע פערטורענסעליגקייט, דורך לייכטזיגן עהער; דיא רעוויזאן ווירד אין איינעם קורצען צייטרום בעניגען אונד ער ווירד דיעזעלבע ערלעבען, אבזאחל ער נאך אים לעטצטען מאמענטע זינער געפאג-געשאפט צווייא מארד פערזוכען אויסגעזעטצט זיין ווירד, דאז גלויבע איך לעזער אונד פיהלען צו קאננען, דאך געהעט עס ניכט פיר אבסאלוטע וואהרהייט, דא עס אייגענטליך איבער מינע גרענצען, איבער מינע ספאהרען הינאויסגעהט, אין דיא צוקונפט זעהען צו קאננען.“

— „דא ווילסט אלוא וויססען, דאס דריי פוס אין זיין פאריגעס לעבען אין איינער אנדערען מאטעריעללען געשטאלט אונדעכט גע-טהאן, דאס ער יעטצט אלס אונשולדיגער דיעזע שטראפע אבביססען מוסס?“ (דיעזע פראגע עראינערט אן דיא בעהויפטונג דער ידישען קאבאליסטען).

דארף ערווירערטע דאז מעדיאום: „דריי פוס וואר איין אולטרא-יעוואיט אונד האט אלס זאלכער אין זינער שטעללונג געגען דען וואהרען גלויבען אונד אלס וואהרער דיענער גאטטעס פיעל אונדעכט געהאן, אויך נאך דורך הארטע געגען אנדערגלויביגע צור צייט דער אינקוויזיצאן, אונד אינפאלגע דעססען ביססט ער יעטצט אלס אפפער איינער שטרענגען גלויבענסריכטונג געגען דיא יודען.“

זאוייט דער בעריכט דעס שפירטיסטען-פראיינעס, דיא זעלע איינעם גראססאנקוויזיטאס לעבט אלוא אין דריי פוס אונד דיעזע ווירד פאן איהרען אייגענען געזונגסגענאססען דעס 19. יאהרהונדערטס, ווא גרויענפאלל פערפאלגט, איינע גראססערע שטראפע גיבטס וואהרליך ניכט! ניכט דע-יודע דריי פוס לידעט אלוא, זאגערן דער אולטרא-יעוואיט פאן אנא דאצומאל — וואס דירפטען היעצו דרימאן אונד קאנזארטען זאגען?!

*

דעס איינסטיגען רעוואלוציאנאר אונד יעטצטיגען אנטיעמיטען ראשעפארט האט דאז שיקקאל גאר ארג אונד איראניש מיטגעשפיעלט. דיא גאטטין דיעזעס גראססען דריי פוס-פיינדעס איזט מיט איינעם יודען נאמענס מאקס דריי פוס דורכגעגאנגען, דיא פארזינער בלאטטער האנזעלן ראשעפארט מיט דער בעמערקונג, זיין אנטיעמיטען שיינט דאך ניכט ווא וויסגעהערט געוועזען צו זיין, דא איין יודע אין זיין חזו צושריטט פאגד... .

דיא פארזינער אנטיעמיטען האבען נאך איינע אורזאכע, רעכט ארגערליך צו זיין, דיא פרויא דעס ידישען דיכטערס קאהן וועלכע

נור לאנגזאם, שריטט פיר שריטט, געהט דיא רעוויזאן דעס דריי פוס-פראצעסעס פאר זיך; נאך אללען זיטען פאריכטיג טאטענע אונד פריפענד געהט דער קאססאציאנסהאף דאראן, דאז דונקעל צו ענטהיללען, דאז איבער דיעזע אפפארע גע-ברייטעט איזט, קיין ענערגישער שריטט נאך פארווארטס, קיין מוטה-פאללעס אונד פערטעס צוגרייפן, דער ערלע פיקאר שמאכטעט נאך אימער אים געפאנגענעס אונד טראטין דעס פראטעסטעס אללער, דיא אין פראנקרייך נאמען אונד אנועהען האבען, וואנט מאן עס יכט, איהן אויף פרייען פוס צו זעטצען, — שולד אן דיעזער אונענט-שלפאסענהייט אונד דיעזעס לאבארירען דעס קאססאציאנסהאפעס האט דיא רעגירונג, דיא אנשיינענד געפירכטעט האט, דיא רעוויזאנסבע-וועגונג קאנטע איהר נאך איבער דען קאפף וואכסען, אונד דאז איהרע טהאט, דיא האפפונגען דער רעוויזאניסטען איין וועניג העראבצודריקקען, אינדעס ווא דורך דען מונד דעס קריענסמיניסטערס פרייסינע ערקלארען ליעסס, עס גיבט טהאטזאכליך איין „גע-היימעס אקטענבונדעל“ אים פראצעסעס דריי פוס, דערען ענטהיללונג איינע קריענסגעפאהר העראיפבעשווארען ווירדע, נאטירליך דייטעטען דיא אנטירעוויזאניסטען דיא ווארטע דעס מיניסטערס גלייך אין איהרעס זינע אונד דאז אלטע מארכען ווארדע וועדער אויפגעווארמט; דיא רעוויזאן איזט איינע געפאהר פיר פראנקרייך! — אורשפרינגליך גלויבעט מאן, דער מיניסטער-פראזידענט הער שארל די פוי האטטע מיט איינעממאלע דיא לוסט בעקאממען, איין וועניג מיט דען הערען דרימאן, ראשעפארט אונד קאזאניאק צו ליעב-אייגעלן אונד אום איהרע וואוטה צו בעזאנפטיגען, ליעסס ער איהנען דורך זינען קריענסמיניסטער אייניגע ליעבענסווירדיגקייטען זאגען, אבער דיא ענטשיידענע אבערטיגונג, וועלכע הער די פוי פאריגע וואכע דען אנטיעמיטען געלעגענטליך דער אינטערפעללאציאן איבער דיא צושטאנדע אין אלזינער ערטהיילעט, ווידערשפריכט דיעזער אנויכט גאנץ אונד גאר, דאז אויפטרעטען דער רעגירונג איזט אלוא נור איהרער שוואכמיטהיגקייט צוצושרייבען, איהרער פורכט פאר דער מיליטארי-פארטייא, וועלכע אים פאללע דער דורכפיהרונג דער רעוויזאן צו אללעס ענטשלאססען צו זיין שיינט; אדער — וואס אבער האכסט אונזארהר-שיינליך איזט — עס גיבט ווירקליך איין „געהיימעס אקטענבונדעל“, דעססען ענטהיללונג דער רעגירונג אונאנגענעהם ווערדען קאנטע, דאס אויך דיעזע אקטען ווערליך וויא אללע אנדערען געפאלשט זייען, דאז ווילל דיא רעגירונג פארלייפן נאך ניכט צוגעבען.

יעדענפאללס איכט דיא האלטונג דער רעגירונג אויף דען קאס-סאציאנסהאף איינע לאהמלענענדע ווירקונג אויס, טאגליך ווידערשפרעכען זיך דיא נאכריכטען איינאנדער, באלד הייססט עס, דער קאססאציאנס-האף בעשאפטניגע זיך בערייט מיט דער פרייזונג דעס מיסטעריאזען „אקטענבונדעלס“, באלד וועדער ווירד בעהויפטעט, דער קאססאציאנס-האף זיין נאך ניכט אים בעזיטצע דעסעלבען או. ז. וו.

דיעזער שטאנד דער לאנע ערמוטהיגט נאטירליך דיא אנטיר-רעוויזאניסטען, וועלכע וועדער דען קאפף אין דיא האהע טראגען, דיעזער טאגע בילדעטע זיך איינע נייע „אנטיר-דריי פוס-ליגא“, דער זיך איינע אנצאהל הערפאראנדער פערזאנליכקייטען אנטשלאסס, דארנטער דיא מיטגלידער דער אקאדעמיע בראגליע, קאפפער-ברייטער, דיהאססענוויללע, דאוויליפער, דעמין, לעמאטער אונד בורשה, אויך דיא מיליטאריסטיא ריסטעט פאן נייעס אונד ווער ווייסס, וועלך נייער געוואלטשטרייך בעפאר-שטעהען, עס ליעגט אין דען האנדען דעס קאססאציאנסהאפעס, דיעזען טרייבערייען איין ענדע צו בערייטען דורך איינע ענטשיידענע שריטט נאך פארווארטס, זאנסט לייפט דיא גאנצע רעוויזאן געפאהר, אין דיא בריבע צו געהען, וויר לעבען עבען אין פראנקרייך, ווא דאז פאלק זינע אנויכטען אונד אנטוואונגען מיט בעזאנדערער לייכטיגקייט אונד לייכטפערטיגקייט וועכעלעט.

ד. פיענט אק אדער דער וויצעפראזידענט דעם לאנדעסשולראטהעם ד. באברוינסקי.

— דער רייכסראטה דירעקטע פיר דען 16. ד. מ. וועדער איינבערופען ווערדען.

— דיא מייסטען לאנדטאגע האבען זיך נאך איינגען יטצונגען וועדער פערטאגט.

— בייא דען פאליטישען בעהאָרדען ערסטער אונד צווייטער אינסטאנץ אין גאליציען ווארדע מיט נייאיהר 1899 דיא זאגן אונד פֿייער טאגסרוהע אייגענפֿיהרט.

— דיא יונגשעכען זינד שטארק ענטטייטשט, דאס אין דער קאזערליכען באַטשאַפֿט געלעגענטליך דער עראַפֿטונג דעם באַהמישען לאנדטאגעס ניכט איהרען שטאַטסערעכטליכען פֿאַרערונגען נעניגע געלייטעט וואָרדען איזט. אייניגע הייסשפּאַרנע דערוועלכען דראָהען בערייטס מיט דער ענטשיידענעסטען אַפּפּאָזיצאַן געגען דיא רעגירונג.

— דער דייטשע קאזער האט אן דען צאָר איינען ברעקע געריכטעט, אום איהן איבער דיא אונפֿאַליטישען אַבזיכטען וויינער פֿאַלאַסטיג-רייזע אויפֿצוקלאָרען, דא היעראיבער פֿאַן רוססישער וייטע טענדענציאָזע מיטטהיילונגען פֿערברייטעט וואָרדען זינד. אויך דאָ ענגליש-דייטשע איינפֿערנעהמען ווארדע אין אַנטוויקסלעכע וינע צו דייטשען פֿערוזכט, אונד אויך דאריבער מאכטע קאזער ווילהעלם בערוהיגענדע אויפֿקלאָרונגען.

— צווישען ענגלאַנד אונד פֿראַנקרייך איזט וועדער איין קאָנפֿליקט אויסגעבראָכען. נאכדעם פֿראַנקרייך אין עגיפטען בע- ציגליך פֿאַשפּאַדאָס דען ענגלאַנדערן דאָ פֿעלד ריימטע, געהט נון ענגלאַנד דאָראַן, אויך אין דער נייפֿונדלאַנד-פֿראַנצאָזע איינען ענטשיידענדען שרייט צו טהון. פֿראַנקרייך האט נאָמליך אים ווידערשפּוכע צו דעם ווערוואַללער פֿערטראַג אויף דער אינזל סט. פֿיעררע (אמעריקא) בעפֿעסטיגונגען ערייכטעט, דא פֿראַנקרייך, ווען עס דיא אינזל בעהעררשט, דיא פֿערבינדונגען ענגלאַנדס מיט קאנאדא שטאַרען קאָנטע, וואַללען זיך דאָ דיא ענגלאַנדער ניכט געפֿאַללען לאססען אונד שיינען צו איינעם ענטשיידענדען שרייט ענטשלאָסען צו זיין.

— דיא בעציעהונגען צווישען דיעזען ביידען מאַכטען זינד אים אַלגעמיינען געשפּאַנטט, דא איהרע אינטערעסען אין אַללען וועלטהיילען אויף איינאנדער שטאַסען. נייערליך קאָס נאָך דיא אויסדעהנונג דער פֿראַנצאָזישען קאָלאָניע אין שאַנגהאי (כינא) הינצו, געגען וועלכע דיא ענגלישע פרעסע מיט גראַסער העפֿטיגקייט אויפֿטרייט. נאטירליך ריכטעט זיך דא דער אונזייללע ניכט בלאָס געגען פֿראַנקרייך, זאָנדרען אויך געגען כינא, דאָ זיך אַללעס געפֿאַללען לאססען מוסס. „מאכט געהט פֿאַר רעכט“, איזט יא איין אלטבעוואָהרטער פֿאליטישער גרונדזאָטץ.

— אויף דער אינזל קרעטא זינד נומערהר אונטער דען פֿיהרערן דער קריסטען שטרייטגיקייטען אויסגעבראָכען. עס שיינט, דאס דאָרט ניע רהע איינערטעטען קאָנן. זעלבסט איין גריעכישער פּרינץ אַלס גאָוערנער הילפֿט ניכטס.

קראַניק.

(קראקוא.) דער „אַלגעמיינע אַסטערייכיש-איזראעליטישע בונד“ איזט נומערהר אינס לעבען געטרעטען. דיא קאָנסטיטואירנדע זיטצונג פֿאַנד דיעזער טאגע שטאַטט, צום פֿראַזידענטען ווארדע ד. אלפרעד שטערן געוואָהלט, צו וויצעפֿראַזידענטען: ד. ראָזענבאכער אונד ד. ביק, קאָססער; ד. גוסטאָו קאָהן, שריפֿטפֿיהרער; ד. מאַקסימיליאַן שטיינער, עס בלייבט נון אַבצואווארטען, אָב דיעזער בונד מיט דעם לאַנגזאָמיגען מיטעל ערשפּריעסליכעם לייסטען ווירד.

(קראקוא.) איין שטוינען אונד טיעפֿעס בעדויערן הערפֿאַר- רופֿענדער סטאַטיסטישער אויסוויז געלאַנגטע יעטצט צו אונזערער קענטינסס. אין ווען זאָללען זיך נאָמליך אים אַבגעלייפֿענען יאָהרע איבער 4600 יודען געטויפֿט האבען...

ביז נון דעם קריסטענשהום אָנגעהאָרטע, איזט אינפֿאַלגע דער אַנטיסע- מיטישען העטצען געגען דיא יודען צום יודענשהום איבער- געטרעטען. דרימאָן ערשפּאַפֿט נון זיין גאנצעם שימפֿלעקסיקאָן אונד שפּייט גיפֿט אונד גאַללע איבער דיעזעם רובֿלאָזע פֿערגעהען — איינזיכטספֿאַללערע קרייזע אבער בענינגען איינצוהעהען, דאָ דיא העטצע געגען דיא יודען גאר מאַכמאַל איינע ענטגעגענעזעטע ווירקונג האט. פֿאַרן, אים יאנואר 1899.

פאליטישע רונדשווא.

אין אַסטערייך וויא אין אונגאַרן ווירד פֿאַרלייפֿיג אָהנע פֿאַרלאַמענט רעגירט, וועדער אויסגלייכספֿראַוויזאָיאַם נאָך בודשעה-פֿראַוויזאָיאַם זינד פֿאַן דען פֿאַרלאַמענטען גענעהמנט וואָרדען. דיא קוואַטע (דאָ איזט דיא בייטראַגלייטונג ביידער רייכסהאַלפֿ- טען צו דען נעמיינאמען אויסגאבען) איזט מיטטעלסט קאזערליכען ערלאַססעס פֿיר דיא ערסטען מאָנאטע דיעזעם יאָהרעס אין דער ביר- העריגען האָזע בעשטיממט וואָרדען. אונגאַרן צאָהלט אַלזאָ ווייטער 30 אונד אַסטערייך 70 פֿערצענט. דער אויסגלייך אונד דאָ בודשעה- פֿראַוויזאָיאַם זינד פֿיר אַסטערייך מיט הילפֿע דעם § 14 אויף 6 מאָנאטע פֿערלאַנגערט בעציעהונסווייזע בעשטיממט וואָרדען. דיא אונד גארישע רעגירונג איזט ניכט זאָ גליקליך, איינען זאָלכען פֿאַראַגראַפֿען צו בעזיטצען אונד זאָ מוססטע דער „געזעטצלאָזע צושטאַנד“ פֿאַר- קלאַמירט ווערדען. דא אין איינעם זאָלכע פֿאַללע ניעמאַנד צור שטייערצאָהלונג געצוואונגען ווערדען קאָנן — דענן דיא שטייעראיינ- העבונג דאָרף נור מיט בעווייליגונג דעם פֿאַרלאַמענטעם געשעהען — זאָ האט דער פֿינאַנצמיניסטער דיא שטייערבעהאָרדען אָנגעוויזען, פֿאַן יעדער שטייערעקעקציאָן אַבצוהעהען. דער אונגאַרישען רעגירונג, רעשפּעקטיווע דער אונגאַרישען שטאַטססאָססע, ענטשטאַנד אבער איין רעסטער אין דער נאָטה, דער דורך דיא קיהנהייט ווינעס אויפֿטרייטענעם אַללע וועלט אין שטוינען פֿערועטצטע. דער בעריהמטע שריפֿטשטעללער מוירוס שאַקיאַ פֿעראַפֿענטליכטע נאָמליך אים רעגירונגסאָרגאַן „געמעט“ איינען אויפֿרוק, אין וועלכעם ער אַללע אונגאַרן אויפֿ- פֿאַרדערטע, אים אייגענעם אַנטרייבע דיא שטייעריקשטאַנדע צו בע- צאָהלען, אום דיא שטאַטסמאַשינע ניכט צום שטיללשטאַנדע צו צווינגען. ווינע וואָרטע איבעטען גראַסע ווירקונג אים אונד אן אַללען שטייעראַמטערן האבען דיא בעאמטען פֿאַלל צו טהון, אום דעם אַנ- דראַנג דעם שטייערצאָהלענדען פּובליקומס שטאַנד צו האַלטען. ניכט בלאָס דיא ריקשטאַנדע ווערדען בעצאָהלט, זאָנדרען פֿיעלע צאָהלען אויך אים פֿאַרהוינן פֿירס גאנצע יאָהר 1899.

— דיא אויסזיכטען פֿיר דיא נאָכסטע צוקונפֿט זינד קיינע ראָזיגען. זאָוואָהל דיא אַסטערייכישע אַלס אויך דיא אונגאַרישע רע- גירונג זינד ניכט אויף ראָזען געבעטטעט. אין ביידען רייכסהאַלפֿטען טאַכט דער קאמפֿף אונטערבלייבן ווייטער אונד עס איזט קוים אַבצו- זעהען, וואָן ענדליך דערוועלכע איין ענדע פֿינדען ווערדען. פֿרייליך האט עס באַראָן באַנפֿי פֿיעל לייכטער אַלס זיין קאָללעגע גראַף טהון. אין אונגאַרן קאמפֿט דיא אַפּפּאָזיצאַן איינען פֿערוואַליכען קאמפֿף געגען דען מיניסטער-פֿראַזידענטען, דען זיא בעזייטיגען וואַללען, נאכדעם אבער דיא מאַיאָריטאַט ענטשלאָסען הינטער דעם באַראָן באַנפֿי שטעהט, דירעקטע דער קאמפֿף האַכסטוואָהרשיינליך מיט דעם זיענע דער רעגירונג ענדען. פֿיעל שוועריגער שטעהט דיא זאכע אין אַסטערייך; דיער מיססטע, אום דיא פֿאַרלאַמענטארישע מאַשינע וועדער רעגעלרעכט אין בעוועגונג זעטצען צו קאָננען, צוערסט דעם נאציאָ- נאַליטאַטען-קאמפֿע איין ענדע בערייטעט ווערדען. בייא דער געשיק- ליכקייט, דיא ביוהער דיא אַסטערייכישען רעגירונגען אין דיעזער בע- ציעהונג בעקונדעטען, איזט דאָ ליידער ניכט זאָ שנעלל צו ערוואַרטען. — וויא פֿערוויטעט, זאָלל דער מיניסטער פֿיר גאליציען אדאָס ריטטער פֿאַן יענדערזעיאָוויטש דעמאָכט צוריקקערטעטען. אַלס דעססען נאכפֿאַלגער ווערדען גענאָנט; אַבגעאַרדנעטער

פֿעלד (אין נעו־לאַנדאָן קונטי), אונד ווירד נאך דעם געמישטען סיסטעם אָרגאַניזירט, אונד צוזאַר ווערדען פֿאַבריקען ערריכטעט צור אַנפֿערמינג פֿאַן הערענקליידערן אונד היטען, אויססערדעם ווערדען פֿיר איינצעלנע פֿאַמיליען הייזער געבויט, וועלכע שפּאַטער מיט לאַנדווירטשאַפֿט זיך בעשאַפֿטיגען ווירדען.

(קאזער ווילהעלם אין געלדנאָטהען.) איין וויענער מאָנטאנס-בלאטט בראַכטע ייגנט איינע בערלינער רעפּעשע, וואָנאך קאזער ווילהעלם אָן קאזער פֿראַנץ יאָזעף איינען ברעף גע-ריכטעט האָבען זאָל מיט דער ביטטע, איהם 12 מיליאָנען צו באַרגען, דיא בערלינער פֿאַליציא לייעטעט איינע אונטערזוכונג געגען דען בערלינער קאָרעספּאָנדענטען דיעזעס בלאטטעס איין, דיעזער אָבער קאָנטע נאכוויזען, דאס דיעזע רעפּעשע גאר ניכט פֿאַן איהם אָב-געוענדעט, זאָנערען איינפֿאַך אין וויען אין דער רעדאַקציאָן פֿער-פֿאַססט וואָרדען איזט, וואָמיט דיא „אַפֿפּאַרע“ אַלס ערלעדיגט בעטראַכט-טעט וואורדע.

(איין אמעריקאַנישער פֿערלעגער) האט דעם קאזער ווילהעלם איינען שעק אויף 5000 דאָלאַרס מיט דער ביטטע צונעשיקקט, איהם דאָפֿיר איינען אַרטיקל צו זענעדן, אין וועלכעס ער וויע אָב-זיכט איבער דען לעצטען שפּאַניש-אמעריקאַנישען קריגע דארלעגען מאָנע, דער שעק איזט נאטירליך אַלסבאַלד דעם פֿערלעגער צוריק-געשטעלט וואָרדען.

(דיא פֿריעדענספֿריינדע) פלאנען איינע גראָסע קונדעבונג פֿיר דען צאַר ניקאָלאָים, אס טאָנע דעם צוזאַמענשטעטעס דער פֿריעדענסקאָנפֿערענץ אין פעטערסבורג זאָל דאָרט איינע מאַסענע-רעפּראָזאַציאָן אויס אַללען לאַנדערן איינטרעפֿען, אס דעם צאַר איהרע הולדינג פֿיר וויענען ערלען פֿאַרשלאָג צור אַבריסטונג דאָרצוברינגען. (מיניסטער-דעלל.) צווישען דעם אונגאַרישען מיניסטערפֿראַזיר-דענטען באַראָן באַנפֿעֿי אונד דעם אַבנעאָרדנעטען האַראַנסקי פֿאַנד אס 3. ד. מ. איין פֿיסטאַלענדעלל שטאַטט. ביידע דעללאַנטען בליעבען אונפֿערלעטעט.

(איינע באַנקעראַטע שטאַדט.) דיא שטאַדט באַרי אין איטאַליען האט איהרע צאָהלונגען איינגעשטעלט. (אין קאָרדען, באַהמען) פֿערניפֿטעטען זיך 4 פֿאַלינישע אָב-בייטער אויס פֿערצווייפֿלונג איבער דיא בעענדיגונג דער אייזענבאַהן-אַרבייטען, וואָדורך זיא ערווערבלאָז אונד דער גראָססטען נאָטה פֿרייר-געגעבען וואורדען. צוויי זינד געשטאָרבען, איינער רינגט מיט דעם טאָדע אונד בעציגליך דעם לעצטען איזט האַפֿטונג פֿאַרהאַנדען, איהן אס לעבען צו ערהאַלטען.

(אָסטערייכישע ראַטע קרייז-לאָזע.) בייא דער ציעהונג אס 2. ד. מ. פֿעל דער הויפטטרעפֿער מיט 70000 קראָנען אויף סעריע 2891 נר. 17, דער צווייטע טרעפֿער מיט 2000 קראָנען אויף סעריע 11,611 נר. 18.

(דיא נייע היילויסענשאַפֿט.) דיעזעס אין אונזערער היימי-גען נומער אינזעריטעט ווערק פֿאַן לואיס קוהנע איזט אויך אין דורך דיא אַדמיניסטראַציאָן אונזערעם בלאטטעס צו בע-ציעהען. אַבאָנענטען ערהאַלטען דאָסזעלבע אס 50% פֿערצענט ביליגער אַלס דער לאַדענפֿרייז איזט, נאָמליך אס דען בע-טראַג פֿאַן 3 קראָנען.

קראָקויער לאַקאַל-נאַכריכטען.

(באַנקעטט.) מיטטוואָך אָבענדס פֿאַנד היער אים „האַטעל דע לאַנדעס“ איין באַנקעטט שטאַטט, וועלכעס פֿאַם הייזענען קולטוספֿאַר-שטאַנדע צו עהרען זיינעם פֿראַזידענטען ה' דר. לעאָן האַראַוויטץ פֿעראַנשטאַלטעט וואורדע, אויס אַנלאָס דעם איהם פֿאַן וויער מאַיעסטאָט דעם קאזער פֿערליעהענען ריטטערקרייצעס דעם פֿראַנץ יאָזעפֿס-אָרדענס, דאָ באַנקעטט נאָחס איינען אייסערסט פֿייערליכען אונד צוגלייך אַנימירטען פֿערלויף.

(ווינע.) אס 27. אונד 28. פֿאַריגען מאָנטאנס פֿאַנד היער דער צווייטע פֿערבאַנדסטאָג דער איזראַעליטישען רעליגיאָנסלעהרער אָן דען אָסטערייכישען מיטטעלשולען אונטער צאָהלריכער בעטהיליגונג יטאַטט. — אויס אַנלאָס דעם פֿינפֿציגיאָהריגען יובילאָאומס דעם קאזערס ווידמעטען דיא אָסטערייכיש-נאָליצישען איזראַעליטענגעמיינדען אין פֿאַלאַטיאָ דעם קאזער איינע הולדינגנסאָרדעססע, וועלכע פֿאַר אייניגען טאָגען דורך דען נשיא הולל ה' י. ל. שרייבער אויס דראָהאַביטש אונד דעם וויענער ראַבבֿינער ס. פֿירסט דעם מיניסטערפֿראַזידענטען גראַפֿען טהון איבערריכט וואורדע. דיא רעפּראָזאַציאָן וואורדע פֿאַם מיניסטערפֿראַזידענטען אין זעהר לייעבענס-ווירדיגער וויזע עמפֿאָאָנען אונד גאב גראַפֿ טהון דער איבערצייגונג אויסדרוקן, דאס דער קאזער זיך איבער דיא לאַאיאליטאָט דער זאָ ווייט פֿאַם הימאַטהאַלאַנדע ענטפֿערנטען איזראַעליטישען אונטערטהאַנען פֿרייען ווערדע. — אויס אַנלאָס דעם געבורטסטאָגעס דעם סולטאַנס פֿאַנד אס 29. פֿ. מ. אים טירקישען טעמפֿעל איין פֿעסנטאָטטעס-דיענטס יטאַטט, אָן וועלכעס דער טירקישע באַשטאַטער אין וויען מאַהמוד נעדיס בעי, מיט דעם באַשטאַטעספֿערזאָנאַל טהיילנאָחס, ראַבבֿינער פֿאַפֿאָ היעלט דיא פֿעסטרעדע אונד אָבערקאָנטאַר בויער רעציטירטע דאָ געבעט פֿיר דען סולטאַן. דיא פֿייער שלאָסס מיט אַבזיגונג דער טירקישען פֿעסטהימנע, דער באַשטאַטער שפּראַך דעם פֿאַרשטאַנדע ווינע בעוואָנדערע אַנערקענטונג אויס.

(ווינע.) דיא בעריהמעטען שריפֿטשטעללער אונד ציאָניסטען מאַקס נאָרדויא אונד בערנאַרד לאַזאַר ווערדען אים לויפֿע דיע-זעס מאָנטאנס היער פֿאַרטראַגע האַלטען. (בערלין.) דאָ הייזענע ראַבבֿינערסעמינאַר פֿייערטע דיעזער טאָגע דאָ 25 יאָהריגע יובילאָאומס זיינעם בעשטעהענס אין ערהעבענדער וויזע, איינע גראָסע אַנצאָהל ראַבבֿינער, דיא זיך אין דיעזעס סעמינאַר אויסגעבילדעט האָבען, זינד צור טהיילנאָחמע אָן דער פֿייער היער איינגעטראַפֿען.

(ווילנא.) פֿרייא באַראָן הירש האט דען בעטראַג פֿאַן 200,000 רובל געשענדעט, אס דאָועלכסט ביליגע וואָהנונגען פֿיר אַרמע אָהנע אונטערשייד דער קאָנפֿעססיאָן צו ערריכטען. (פאַרו.) אויף וואונש דעם קאָססאַציאָנסהאַפֿעס איזט איינע ריכטערליכע פֿערזאָנליכקייט אין קאָלענע בעאויפֿטראַנט וואָרדען, זיך נאך דער טייפֿעלסאָינועל צו בעגעבען אונד דרייפֿוס איבער איינצעלנע נאָהער בעצייכעטע פֿונקטע צו פֿערהאַרען. (אַלניע.) דיא הייזענע אַנטיסעמיטען וואָללען ניכט רוחען אונד ראַסטען אין איהרען בעשטערעבונגען, דיא יודען איהרער רעכטע צו בערויבען, זאָ ריכטעטע דער שטאַרטישע פֿינאַנצאָוויסשוסס אָן דען גאָוערנער איינע אָרדעססע, וואָרין ער דיא אויפֿהעבונג דעם אים יאהרע 1870 ערלאָסענען דעקרעטס, דורך דאָ דיא יודען נאָטראַד-לויזט וואורדען, מיט ריקקוירקענדער קראַפֿט פֿערלאָנגט.

(מאַרוילע.) דיא שיפֿפֿע אויס אַלניער ברינגען פֿאַסט מיט יעדעס איינלויף אין דען הייזענע האַפֿען אָבדאָכלאָזע דער אַרמוטה פֿערפֿאַלענען יידישען פֿאַמיליען, דאָ עלענד זאָלל דאָרט אונטער-שרייבליך זיין.

(לאַנדאָן.) דיא פֿאַנאַציאָנישע רעגירונג האט פֿאַן דער ענגלישען רעגירונג דיא אויסלעפֿערונג עמיל זאָלאַס, וועלכער זיך אין ענג-לאַנד אויפֿהאַלטען זאָלל, פֿערלאָנגט, דיא ענגלישע געהיימפֿאַליציאָ זאָלל אויף דער זוכע נאָך איהם זיין, אַדיעזע נאָכריכט קלינגט יעדענ-פֿאַללס גאָנץ אונגלייבליך.

(יערוזאַלעם.) נאך איינעם נייען אויסוויזע צאָהלט אונזערע יטאַדט 3 גראָסע סינאַגאָגען אונד איבער הונדערט קליינע יידישע בעטהייער, 44 טירקישע מאָשעען אונד 70 קריסטליכע קירכען, פֿערנער עקסיסטירען היער 27 גראָסערע קנאַבען אונד מאָדענשולען אונד 5 ישיפֿטאַלער.

(נעו־יאָרק.) דער אמעריקאַנישע באַראָן הירש-פֿאַנדס האט איינע נייע קאָלאָניע איינגעריכטעט, דיעזעלבע פֿיהרט דען נאָמען שעסטער-

שווארצעס קלייד אן, זעטצטע זיך איינען שווארצען הוט מיט שווארצער שטרויסקערדער אויף, עבענוץ שווארצע אהרגעהאנגע, ארמבאנדער אונד רינגע. נאכדעם זיא נאך געזיכט אונד האלז מיט ראזא רייזפורדער שמינקטע, צאג זיא שווארצע האנדשוהע אן, איינע ערנסטטרויריגע מיענע געפאארט מיט מילדעס לאכעלן אנגעהמענד — זיך אים שפיעגעל איבערצייגענד, דאס ריעזע קליידונג אונד האלטונג איהר גוט שטעהען, פארפֿו- מירטע זיא נאך טאשענטוך אונד קליידער, פֿעהריללטע דאז געזיכט מיט איינעם לאנגען שווארצען שלייער אונד גינג אויס. „אדעל ר' קלמן שמעון'ס" היעסס אדעלע פֿריהער. איהר גאטטע, ר' קלמן שמעון האפ, וואר איין אנגעזעהע- נער אונד וואהלהאבענדער קיפֿטאגן, דער עס פֿערשטאנדען האטטע, רעכטצייטיג באנקעראטט צו ווערדען, בעפאר ער נאך דאצו ווירקליך דורך דיא אונגונסט דער פֿעהרהאלטניססע גע- צוואונגען וואר. דאז מייסטערשטיק געלאנג איהם פֿאלל- שטאנדיג; ער צאג זיך פֿאם האנדעל צוריק אונד וואהלטע דען הארמלאזען וואוכער צו זיינעם לעבענסערוער, אום דען אין דיא ענגע געטריעבענען מענשען מיט זיינעם קאפיטאל אויס דער קלעממע הערויסצוהעלפֿען, פֿרייליך ניכט אהנע זיך פֿיר ריעזע וואהלטהאט גוט בעצאהלען צו לאססען; בייא ניכט- יודען פֿפלעגטע ער געוואהנליכע צינוען צו נעהמען, זיינען גלוי- בענסגענאססען אבער „האלף" ער שטעטס נור מיט צוהילפֿ- נאחטע איינעם „היתר עסקא", אום דען רעליגיאזען זאטצונגען גערעכט צו ווערדען, ר' קלמן שמעון מאכטע אויך היעבייא גוטע געשאפטע אונד הינטערליעסס, אלס ער אים אלטער פֿאן קוים 40 יאהרען דאז צייטליכע געזעגנט האט, איין אנועהנליכעס פֿערמאגען אונד איינע אונפֿעהרייראטהעטע טאכטער. — ר' קלמן שמעון, דער זיך צידען קאנזערוואטיווען יודען צאהלטע, האטטע זיינע טאכטער פֿעסיא געוויסס נור אן איין זאגענאננטעס „רייכעם קינד", דעם זאהנע איינעם עבענכירטיגען „מיוחס", פֿעהרייראטהעט. נאך זיינעם אבלעכען אבער צאג איין נייער גייסט אין זיין הייז איין, דעם זיך זאואהל מוטטער אלס מאכ- טער אונטעראנדעטען. דיא אקאדעמישע יוגענד וואר דארט הייפֿיג צו גאסט, פֿעסיא היעסס נון פֿוילינע, גאלט אלס אינטעליגענטעס, געבילדעטעס מאדכען, זיא לעבטע, ווארד געליעבט אונד נאך אבלויף דעם ערסטען טרויעריאהרעס נאך איהרעם פֿאטער שיפֿטע זיא זיך גליקקליך אים האפען דער עהע מיט איינעם „אנגעהענדען דאקטאר" איין. עס איזט זעלבסט- פֿערשטאנדליך, דאס פֿוילינא'ס מוטטער ניכט מעהר „אדעל קלמן שמעון'ס" זאגדען אדעלע האפ היעסס; נאך איינלייכטענדען איזט עס, דאס מאדאמע אדעלע האפ נון נאך דער נייעסטען מאדע טרויערקליידער מיט דער גראססטען ריגאראזיטאט טראגט. צוואר איזט איהר ערסטעס וויטווען-יאהר לאנגסט אבערליפען, זיא לעגטע יעדאך דיא שווארצע קליידונג ניכט אב, מאטיווירענד, דאס זיא יעטצט נאך איינעם איהרער נאכ- טען פֿערוואנדטען טרויערקליידונג טראגט. באזע צונגען אבער פֿערדאכטיגען דיא עדלע זעלע, דאס זיא דיא שווארצען קליידער בלאס אלס „הייראטהאנצייגע" בעניטצט, אויף ריעזעס הייטצו- טאגע ניכט מעהר אונגעוואהנליכען וועגע אנדייטענד: איך בין פֿרייא אונד קאנן הייראטהען...

זייא דעם וויא אימטער, אדעלע געהט יעטצט אויס; עס איזט איין העררליכער פֿריהלינגס-זאגנטאג נאכמיטטאג, אום וועלכע צייט יעדע אויף דען גוטען טאן הארענדע דאטע אין B. ניכט צו הויזע זיטצען דארף... עבען וואנדעלט זיא אין דער אללע דעם שיטצענגארטענס אויף אונד אב, בעגלייטעט פֿאן איינעם האהען, ברייטשולטריגען טאגן, דער זיך איהר אים גארטען אנגעשלאססען האטטע. ער שטעהט אים אלטער פֿאן עטווא 50 יאהרען, דאז געזיכט פֿאלל אונד פֿארביג, דער בארט

(דאז יידישע טהעאטער). זייט לאנגערער צייט וואר עס דער היעזיגען יידישען בעפֿאלקערונג ניכט פֿערנאגנט, איין יידישעס טהעאטער בעזוכען צו קאנען, זייטענס דער מאססגעבענדען פֿאקטארען וואורדען יעדער יידישען טהעאטער-געזעלשאפט, דיא היער צו שפיעלען פֿערוזכטע, אונאיבערווינדליכע שווייעריקייטען אין דען וועג געלענט, דאס זיא שליעסליך דארויף פֿערציכטען מוססטע. דער לאנגע געהענטע וואונש דער בעפֿאלקערונג איזט נון אין ערפֿילונג געגאנגען, אונד צוואר אין אייסערסטע בעפֿריעדיגענדער ווייזע. דאנק דער פֿריינד- ליכקייט אונד דעם ענטגעגענקאממען דער פֿאליציא-בעהאָרדען איזט עס נון דעם בעריהמטען יידיש-דייטשען אפערעטען-טהעאטער אויס בוקארעסט אונטער דירעקציאן דעם ח' ק. יואוועליער נעשטאטטעט, היער צו שפיעלען, דאס דאסזעלבע פֿאם פובליקום מיט זיכליכער פֿריידע בעגריססט וואורדען, דאפֿיר ליעפֿערט אס בעסטען דען בעווייז, דאס צו יעדער פֿארשטעללונג דאז הויז גאנץ אויספֿערקויפט איזט, יא בייא אייניגען פֿארשטעללונגען מוססטע נאר מאנכער נאך הויזע צו- ריקקעהרען, דא קיינע פלאטצע מעהר צו פֿערגעבען ווארען. אונד אין דער טהאט פֿערידענט ריעזע טהעאטער-געזעלשאפט דיא ווייט- געהענדסטע אונטערשטיצונג, ניכט בלאס דעסהאלב, ווייל זיא אויס לויטער טיכטיגען שווישפיעלערן אונד שווישפיעלערינגען בעשטעהט, זאגדען אויך אויס דעם גרונדע, דאס איהרע מיטגליעדער איינען אייסערסט מאַראלישען אונד סאלידען לעבענסוואַנדעל פֿיהרען אונד דעסהאלב אין אללען קרייזען געאכטעט אונד גערן גע- זעהען ווערדען. דיא פֿארשטעללונגען בעגינגען אימער צור אנגעזעטצ- טען שטונדע (אן וואכענטאגען אום 8 אהר אבענדס, זאמסטאג אונד זאגנטאג אום 7 אהר), ענדען פֿאסט אימער פֿאר טהארשפערדע, זא דאס דער בעזוך דעם טהעאטערס מיט גאר קיינען אונאנגעהמליכ- קייטען פֿערבונדען איזט. דעם דירעקטאר אונד רעסישער דעם טהעא- טערס געביהרט פֿאללעס לאב, איבער דיא לייסטונגען דער איינצעלנען שווישפיעלער זאוויא איבער דיא צור אויפֿהיהונג געלאנגענדען שטיקקע ווערדען וויר אין נאכסטער נומער צוריקקוצוקאממען.

(איין פֿליכטיגער עסקאמפער). דער עהעמאליגע סענאט יאזעף גאלדבלום, דער זיך אין לעטצטערער צייט מיט עסקאמפער געשאפטען בעפֿאסטטע, איזט מיט הינטערלאססונג גראסער שולדען אונד פֿעראנטוואונג גראסערער בעטראגע פֿליכטיג געווארדען אונד זאלל זיך געגענווארטיג אין לאנדאן אויפהאלטען. ער האט אייניגע בעדייטענדע קאפיטאליסטען אום נאהמהאפטע בעטראגע גע- שאדיגט, דיא זיך אבער דאצו ניכט בעקענען וואָללען, אויס שאס דאריבער, זיך מיט איינעם זאלכען עסקאמפער איינגעלאססען צו האבען. (דיא קראקויער פֿרייוויליגער רעטטונגסגעזעל-שאפט) האט אים מאַנאט דעצעמבער 1898 אין 225 אונפֿאללען דיא ערסטע הילפֿע געלייטעט, אינד צוואר 152 אס טאגע אונד 73 נאכטס.

(ציעהונג דער קראקויער לאזע). בייא דער אס 2. ד. מ. שטאטטגעבונדענען ציעהונג געוואן נר. 26624 דען הויפטטרעפֿער פֿאן 50.000 קראנען, נר. 7975 דען צווייטען טרעפֿער פֿאן 5000 קראנען, דיא נומערן 1478, 37111, 69157, 69188 אונד 72404 געוואנגען טרעפֿער פֿאן יע 1000 קראנען.

פֿאללעטאן.

נאך ציון.

ערצאהלונג פֿאן מ. ד. בראנדשטאטטער.

אויס דעם העבראישען איבערזעטצט.

I.

אין איהרעם בודאאר שטאנד אדעלע פֿאר דעם גראססען שפיעגעל, טאאלעטטע מאכענד. זיא לעגטע צונאכסט איין

אָהנע גלייך איינע אנטווארט צו: פֿינדען, פֿאַלטעטע אדעלע איהרען זאָנענשירם צוואַסמען אונד צייכעטע מיט דעסען שפּיטצע אייניגע שטריכע אים זאָנדקיעזע דער אַללע. נאָך קורצען שוויגען זאָגטע זיא שווער זיפֿצענד: „ניכט אַללע הערצען זינד אין דיעזער בעציעהונג גלייך, מיין הערר, דאָ איינע הערץ קאָן פֿערגעססען, דאָ אנדערע ניכט... אָך, מיין הערר, מיין הערר...”

דיא אַרמע קאָננטע ניכט ווייטער שפּרעכען אונד קאָם אין פֿערוויררונג. סאַלאַמאַנדער אַכער ערווידערטע שנעלל גע- פֿאַססט: „איהר הערר, מאַראַמע, איזט עדעל אונד געפֿיהלפֿאַל, עס קאָן ניכט פֿערשמערצען; דאָראַן צווייפֿלע איך גאָר ניכט. איך זאָגע יא אױך ניכט, זיא זאָללען איהרע ליעבען גאָנץ אונד גאָר פֿערגעססען, איך מיינע בלאָסס, זיא מיססען זיך ניכט אַללצוועהר דעם קוממער הינגעבען. פֿאַססען זיא מוטא אונד ענערשיע, בעגינען זיא איין נייעס, גליקליכעס לעבען, וזיא עס איינער זאָלכען געבילדעטען, אינטעליגענטען ראַמע וזיא זיא, גאָדריגע פֿרויא, געביהרט. מאַראַמע, אױך איך שטעהע יעצט אַלליין אים לעבען, אויססער מיינער מאַכטער לויר א טהיילט ניעמאַנד מיינע וואָהנונג, מיינע אַלטערען מאַכטער זינד פֿערהייראַטעט אונד לעבען גליקליך מיט איהרען עהע- מאַננען; מיין איינציגער זאָהן, מאַגיסטער דער פֿאַרמאַציע, איזט פֿאַרטוואָהרענד אין דער אַפֿאָטהעקע בעשאַפֿטיגט אונד קוואַזי זעלבסטשטאַנדיג אונד בעזוכט מיך זעהר זעלטען. פֿער- לאַססען פֿאַן אַלליין מיינען ליעבען שטעהע איך נון אַלליין דא, וזיא איך ערוואָהנטע, אונד דאָך, זעהען זיא מיך נור אַן, מאַראַמע, אָב איך מיססמוטהיג בין. ניין! ניכטס איזט מיר פֿערנער אַלס דאָ, שטעמט בין איך פֿאַר אונד וואָהלגעמוטה. אַלליין, זיא פֿערצייהען, דיא וואָהרהייט געשטאַנדען פֿעהלט מיר דאָך עטוואַס, עטוואַס זעהר וויכטיגעס, דאָ איך נור אונגען פֿערמיססע; דאָ זוכע איך עבען אונד פֿיעללייכט פֿינדע איך עס נאָך...”

„אונד וואַס איזט, וועגן מאַן פֿראַגען דאָרף, דאָ זיא זאָ זעהר פֿערמיססען אונד זוכען?“ פֿראַגטע אדעלע. „וואַס מיר פֿעהלט“ — ערווידערטע סאַלאַמאַנדער גע- לאַססען — „וואַס איך זוכע, איזט, אַפֿפֿען געשטאַנדען, גאָדריגע פֿרויא, איך לייגע עס ניכט, איינע לעבענסגעפֿאַהרטיג, איינע טרייע, געליעבטע אונד ליעבענדע פֿרויא... נאָך דיעזעס גליקע זעהנט זיך מיינע זעלע אונד דאָ זוכע איך...”

„זיא וואָללען אַלזאָ וויעדער הייראַטען?“ — זאָגטע אדעלע, שנעלל דען זאָנענשירם אַפֿפֿענד, אַלס אָב זיא הינטער דעמזעלכען איהר געזיכט פֿערבערגען וואָללטע, דאָ אנשיינענד הינטער דעם שוואַרצען שליער עראַטהעטע.

„וועגן זיך איינע פֿרויא נאָך מיינעם וואַנשע פֿינדען זאָללטע, יא“ — ערווידערטע סאַלאַמאַנדער — „פֿאַראַויסגע- זעטצט, דאָס דיעזע פֿרויא, אָן דער איך דענקע — פֿיגטע ער זעלבסטבעוואַוססט הינצו — דאָס דיעזע פֿרויא איינען זאָלכען אַרמען, אַלטען אונד געברעכליכען מאַן וזיא איך צו הייראַטען ווילליגען ווירדע...”

„אָ, דאָראַן צווייפֿלע איך גאָר ניכט“, זאָגטע אדעלע פֿאַכענדען הערצענס.

„זאָ, זיא העגען דאָראַן קיינען צווייפֿלע, מאַראַמע, אונד זאָמיט געבען אױך זיא מיר האַפֿפֿנונג, דאָס איך פֿינדען ווערדע, וואַס איך זוכע, וואָפֿיר איך איהנען, גאָדריגע פֿרויא, מיינען טיעפֿסטען אונד עהרעריכעטיגסטען דאָנק אויסשפּרעכע!“ — ריעף סאַלאַמאַנדער, אים האַכסטען גראַדע גליקליך, זיך טיעף פֿערייגענד. — אדעלע פֿערנאָהט ויינע וואַרטע אונד דאָ בע- גייסטערטע לאָב, דאָ ער איהר אונד זיך מיט בעזאָנדערער פֿרייגעביגקייט צאָללטע, ער געפֿיעל איהר זעהר אונד זיא

ראַוירט, קאָפּף אונד שלאָפֿענהאַר גראַסענטהיילס גר... דער שוורבאַרט שוואַרץ — געפֿאַרבט.

זאָ איזט עס, וזיא איך זאָגטע, גאָדריגע פֿרויא — שפּראַך דער מאַן מיט שטאַרקער באַססטיממע, וועלכע ויינער גאָ- צען קאַרפֿערקאָנסטרוקציען ענטשפּראַך — „נור איינמאַל לעבען וויר היער אויף ערדען“ — דאָ איזט איסטער מיין גרונדזאָטץ אונד איך פֿינדע מיך זעהר וואָהל דאָבייא. מאַראַמע זעהען דאָך, דאָס איך ניכט מעהר יונג בין, איך האַבע פֿיעלעס בייגעוואָהנט אונד פֿיעלעס ערפֿאַהרען, גאָר מאַכע ליידען אונד קימערניסע האַטטע איך אויסצושטעהען — דאָך, דאָמיט קאָן איך מיך ריהמען, זעלבסט אין דען אַרגסטען מאַמענטען פֿערלאָר איך מיינע פֿאַססונג ניכט. „נור איינמאַל לעבען וויר אויף ערדען“ ריעף איך אונד שטאַנד אויפֿרעכט דא, אַללען שטירמען אונד דראַנגוואַלען דעם לעבענס טראַגעדיע. מיינע אינגוסט- געליעבטע גאָטטין פֿערשייד אין דער שאַנסטען בליטשע איהרעס לעבענס, יאָה אונד אונערוואַרטעט טראַף מיר דיעזער שיק- זאָלשלאָג, שאָן גלויבטע איך, איך שטייצע אונטער דער וואַכט דעסוועלכען ניעדער צום ניממערעוועדעראויפֿשטעהען. דאָך מיינ געוונדער גרונדזאָטץ פֿערליעה מיר מוטא, אויפֿרעכט צו בלייבען טראַטץ אַללדעם. לעבען וויר דאָך נור איינמאַל אויף ערדען, וואָצו אַלזאָ זאָלל איך שאָן אים בעסטען מאַנעסאַלטער דיא פֿלינטע אינס קאָרן ווערפֿען אונד מיך צו דען מאַדען צאָהלען? קראַפֿטפֿאַל אונד ענערגיש צערריסס איך אַלזאָ דיא קעטטען דעם קוממערס, דיא מיך אומפֿאַנגען היעלטען, פֿערשייכטע דיא וועהמיטהיגען געדאַנקען אונד בין נון וויעדער מוטאפֿאַל אונד לעבענספֿראַך. אונד וואָהרליך, וואַס ניממט עס אונזערען אַללערליעבסטען אים יענזייטס, וועגן וויר אונז אום זיא צו טאָדע קראַנקען אונד פֿערקיימטערן? — אױך זיא, גאָדריגע פֿרויא, טהאַטען גוט דאָראַן, דעם קוממער וואַלעט צו זאָגען אונד וויעדער לעבענספֿראַך צו ווערדען. וועס האַלב זאָללען זיא זיך צוועק- אונד נוצלאָן קוואַלען אונד דער טרויער הי- געבען? — לעבען וויר דאָך נור איינמאַל אויף ערדען!”

אדעלע וואַר איבער דיא „ווייזייט“ איהרעם בעגלייטערס גאָנץ ענטזיקקט. נאָך נייע האַטטע איהר אָהר זאָלך „טיעפֿ- זינניג“ וואַרטע פֿערנאָממען, וועדער אים עלטערליכען הויזע, נאָך פֿאַן איהרעם גאָסטען ר' קלמן שמעון, פֿריעדע מיט איהם; אונד אַבשאָן זיא זיך איין וועניג „בילדונג“ אַנאייגען מוססטע, דאָנק דעם פֿעראיינטען בעמיהען איהרער מאַכטער פּוילינע אונד איהרעם שוועגערזאָהנעס, דער, זאָ גאָט ווילל, באַלד „דאָקטאָר“ ווערדען דירפֿטע, וואַגטע זיא עס דאָך ניכט, דעם העררן נאָט האַן סאַלאַמאַנדער, דער צו איהר אין איינעם פֿליעסענדען „האַכדייטש“ שפּראַך, צו אַנטוואַרטען. זיא שטיעסס איינען טיעפֿען זיפֿצער אים אונד בליקסט צו באַדען. הערר סאַלאַמאַנדער אַכער פֿוהר ווייטער פֿאַרט: „איך בעגרייפֿע וואָהל איהרען קוממער, מאַראַמע, אונד ווייסס אױך איהן צו ווירדיגען. אַלליין, אַללעס האַט דאָך זיינע צייט. זיא לעבטען גליקליך מיט איהרעם טרויערליעבסטען גאָסטען, דער זיא זיכערליך נאָך געביהר צו עהרען אונד צו שאַטצען פֿערשטאַנד; דאָ דאָרף גאָר ניכט וואַונדער נעהמען. אַכער קאָננטע דעגן איהר גאָסטע פֿערלאַנגען, דאָס איהם אױך איהרע ליעבע אינס גראַב נאָכפֿאַלגע אונד מיט דערזעלבען איהרע לעבענספֿריידע אין דער שאַנסטען יאָהרעסבליטשע? אונד האַטטע ער דעגן דאָ רעכט, דאָ צו בעאנשפּרוכען? — דיא טאָרטען רוהען אין פֿריעדען אים פֿאַראַדיעזע אונד דיא לעבענדען זאָללען לעבען אונד לעבען לאַססען, פֿראַך זיין אונד אנדערע ערפֿרייען, זיך אויף דיעזער אירדישען וועלט נאָך מאַגליכקייט פֿערגיגען אונד אונטערהאַלטען, דעגן נור איינמאַל לעבען וויר אויף ערדען? האַבע איך ניכט רעכט, גאָדריגע פֿרויא?”

איזט עס דער שרעקליכסטע אללער שרעקקען. ווער קענט
ניכט יונגעם פריקעלן, ציעהען, רייסען, ציקען אין דער
צאהנען, דאז מאן געוואהנליך אלס, צא ה נ ש מ ע ר צ ע ן
בעצייכעט. ווער עס יע אין זיינעם לעבען אויסצושטעהען געהאט,
דער קענט דיא פירכטערליכע בעדייטונג דיעזעס ווארטעס צור
געניגע. קיינע רוהע ביא טאג אונד נאכט הייססט עס אין
זאלכען מאמענטען אונד מאן טהוט אס בעסטען, זא באלד אלס
טהונליך איינען געשיקטען פאכמאן אויפצוהווען.

דעם, צא ה נוועה איזט דער מענטש אין יעדעם אלטער
אויסגעזעצט דער מאן צאהלט דיעזעס שמערץ עבען זא גוט
זיינען טריבט וויא דאז ווייב, דער קאניג ליידעט דארונטער
ניכט מינדער אלס דער בעטמלער. דער שמערץ שטארט אונד
אס טאגע ביא אונזערען געשאפטען, שייכט נאכטס דען שלאף
פאן אונזערן אויגענלידערען וועג. עס קלאפט אונד האמערט
אין אונזערעם קאפף אונד וויר וואלצען אונד רוהעלאז אויף דעם
קיסעס, אהנע דען אנהיימליכען פיינד בעזאנטיגען צו קאננען,
אונד מאן זעהט זיך שליעסליך דאך גענאטהיגט, דען צאהנ-
ארצט אויפצוהווען. דיעזער טראסטעט אונד וואהל, אינדעם ער
דען נערוו טאדעט אונד דיא האלונג מיט איינער פלאמבע
אויספיללט. ניכט אימער אבער קאנן מאן צום ארצט לויפען,
שפעציעלל דער מינדער בעמיטטעלטע קאנן זיך דאך אונגאליך
דאז שאדהאפטע געביס מיט גאלדפלאמבען אויספיללען לאס-
סען — אונד זא וואללען וויר היער אייניגע ווינקע איבער דיא
ע ר ס ט ע ה י ל פ ע ב י י א צ א ה נ ש מ ע ר צ ע ן פאלגען
לאסען.

ווילל מאן איינע קראנקהייט ערפאלגרייך בעקאמפפען, זא
איזט פאר אללעס אונאומגאנגליך נאטהווענדיג, איהרע אורזאכע
פעסטצושטעללען אדער וועניגסטענס צוערסט דיא דארוך
פעראורזאכטען שמערצען צו בעווייטיגען. דאסזעלבע איזט אויך
מיט דען צאהנשמערצען דער פאלל. דען נאך נייע איזט עס
געלונגען, מיט איינעם מיטטעל יעדען צאהנשמערץ צו
בעווייטיגען. וויא מאן נון ביא דער פעסטשטעללונג דער
קראנקהייטסאורזאכע אונד דער וואהל דעם פאסענדען מיטטעלס
צו פערפאהרען האט, זאלל אים פאלגענדען נאך דעם, נאטור-
ארצט קלאר געלענט ווערדען.

איזט דיא צערשטארונג דעם צאהנעס ביז צו איינער
בעשטימטען טיעפע געדונגען, זא ליעגען שאן זיינע נערווען-
ענדען פריא אונד מאן עמפלינדעט וואהל אב אונד צו שמערץ,
ווען צופאלליג אונטער פלאטצליכעם דרוקע וויכע שפייע
אין דען צאהן געראטה; אבער דער שמערץ פערנעהט, זאבאלד
דער גענעשטאנד דורך אויסשפילען דעם מונדעם ענטפערט
ווארדען איזט. שענקט מאן דיעזעס צושטאנד קיינע ווייטערע
בעאכטונג, זא ווירד דיא צאהנפילע איבער קורץ אדער לאנג
דען הויפטנערוו עררייכען אונד בלאסלעגען; אין דיעזעס בילדעט
זיך דאן דורך דיא טאגליכען מעכאנישען אונד כעמישען רייצען
איינע ענטצינדונג העראן; איין צושטאנד, דען לער צאהנארצט
מיט "Pulpitis" (ענטצינדונג דעם צאהנפליישעס) בעצייכעט.
דיא היעטיט פערבונדענען שמערצען טרעטען הייפג איבער
נאכט אויף, בעזאנדערס נאך רייכליכעם שפירטוואונגענוסס,
אונד אייססערן זיך דורך שמערצהאפטעם קלאפפען אין דעם
בעטרעפפנדען צאהנע, דעססען געפאסעס דורך דען ערהא-
טען בלוטאנדראנג דערארט אויסגעדעהנט זינד, דאס זא פאן
דער אונגאנצעביגען צאהנוואנד וויא אין איינעם שרייבענשטאק
איינגעקלעסט ערשיינען. יעדע בלוטוועללע איזט דייטליך
וואהרנעמבאר, פערנער איזט דער צאהן עמפלינדליך געגען
קאלטע געטראנקע, וואגעגען ער ווארמע וואהלטהוענד עמ-
פלינדעט, (פארטועטצונג פאלגט.)

שענקטע איהם פאללעם פערטרויען, דא זא נון איבערצייגט
וואר, דאס דיא הייראטהעספערטיטלער איהר ניכטס איבער-
טריבען האבען, אים געגענטייל, ער איבערטרופט נאך
איהרע לאכעסערהעבונגען. — איין שאנער טאגן אים בעסטען
מאנעסאלטער, רייך אונד קראפטיג; וויא שאן ער שפריכט,
וויא אנגענעהם זיין אומגאנג אונד האלטונג. איהר גאטטע ר'
קלמן שמעון, פריעדע מיט איהם, וויא צווערגהאפט ערשיינט
ער נון געגענאיבער דיעזעס גראסען מאנע. אונד דיעזער
גראסע מאן, דאז זעהט זא יא עקלאטאנט, איזט פאן איהר
בעזאנדערס ענטציקט אונד ערפרייט איבער איהרע געזעלל-
שאפט, ער פערשלינגט יעדעם איהרער ווארטע אונד פאסט
ענטשליפט זיינעם מונדע דאז געשמאנדינס, דאס זא, נור
זא דיעיעניגע איזט, נאך דער ער זיך זא זעהר זעהנט, איהר
גאטטע ר' קלמן שמעון, דאז זיין איהם ניכט נאכגעזאגט, האט
ניע איהרע ווארטע בעוואונדערט, ניע איהרע אנמוטה גע-
פריעזען, ער פערשטאנד עס אלזא פאס ערסטען מאמענטען אן
ניכט, זא נאך געביהר צו שאטצען. אינד אין דער טהאט
ערשיינט עס פאסט אלס איין וואונדער דעם היממעלס, דאס
ער איהר וועניגסטענס איין בעדייטענדעם פערמאגען הינטער-
ליעסס, אלס ערזאטץ פיר דיא לאנגע רייחע פאן יאהרען, דיא
זא מיט איהם צוגעבראכט, אהנע פאן עטוואס גוטעס זאגען
צו קאננען.

נאך אונד נאך אונטערנאהם עס סאלאמאנדרע, זא צום
שפרעכען צו בעוועגען. קיים געלאנג איהם דאז, דא ערגאסס
זא דיא פלוטהען איהרער בערעדאסקייט איבער איהן, וויא זא
עס זייט יעהר געוואהנט וואר, אונד ערצאהלטע איהם אללע
איהרע אנגעלענעהייטען, בעריכטעטע איבער איהר פערמאגען,
האנדעל אונד וואנדעל; איבער איהרען פערקעהר מיט איהרער
טאכטער אונד שוועגערזאן; איבער דען אייגענוינן איהרעם
איינציגען זאנהענס, דער זיך ניע איהרעם וויללען אונטערארדנען
ווילל; איבער איהרע צאנקערייען מיט דען דיענסטבאטען, דיא
ניכטס טהון וואללען אונד אללעס שטעהלען; איבער דיא
ניעדערטראכטיגקייט איהרער נאכבארינען אונד פריינדינען,
דיא זא בעניידען אונד בערעדען; יא זעלבסט איבער איהרען
געזונדהייטסצושטאנד, וואס איהר דיא ארצטע אנראטהען, אונד
וועלכעם קוראט זא, זא גאטט ווילל, אים נאכסטען זאממער
אויפזוכען ווירד. יע מעהר זא שפראך, דעסטא מעהר פאנד
זא וואהלגעפאללען ביא הערן סאלאמאנדרע, דער איהרע
ווארטע פאסט פערשלאנג אונד זיך פארטוואהרענד טאקטפאלל
פערנייגטע. אלס דער אבענד העראיינבראך אונד זא דען
שימצענגארטען פערליעסען, בעגלייטעטע הערר סאלאמאנדרע,
וועכסעלשטובענבעזיטער אויס לעמבערג, דיא דאטע אדעלע
האפ רעכט ארטיג ביז צום איהרער וואהנונג, אונד אלס זא
מיט ווארמען האנדעדריקען פאן איינאנדער אכשיער נאהמען,
וואר נון אויך זא איבערצייגט, דאס וויר אין וואהרהייט נור
איינמאל אויף ערדען לעבען. דער וויטווער אונד דיא וויטווע
ווארען נון ביידע גליקליך. (פארטועטצונג פאלגט.)

דיא מעדיצינישע וועלט.*

דיא צאהנע אונד איהרע בעהאנדלונג.

דער צאהן איזט איין קליינעם, אונבעאכטעטעס ארגאן
אים קארפער דעם מענטשען, אבער נור זאלאנגע עס געזונד איזט.
קיים אבער ערקראנקט עס אונד בעגינט צו שמערצען, דאן

(*) אין דיעזער רוביק ווערדען וויר אין יעדער נוממער פאפולארע
ארטיקל איבער געזונדהייטספאלגען, ערפינדונגען אונד ערפאהרונגען אויף
מעדיצינישעם געביעטע, אויס דען פערדען בעריכטער ארצטע אונד פאכגע-
לעהרטער ברינגען, דיא רעדאקציען.

In dem Verlage von **M. Breitenstein**, Wien IX, Währingerstrasse 5 sind erschienen und daselbst sowie durch jede andere Buchhandlung zu beziehen:

Herzl Theodor. Der Judenstaat, 4. Auflage, 60 kr.

Güdemann Dr. M., Oberrabbiner. Nationaljudenthum, 2. Auflage, 60 kr.

Friedländer M. Das Judenthum in der vorchristlichen griechischen Zeit, 75 kr.

Goldschmied, Rabbiner Dr. L., Modernes Judenthum, 60 kr.

Weissberg M. Die neuhebräische Aufklärungsliteratur in Galizien, 1 fl.

Kiesler Dr. Heinrich. Judenthum und moderner Zionismus, 30 kr.

Templer Bernhard. Die Unsterblichkeitslehre bei den jüdischen Philosophen des Mittelalters, 1 fl 50 kr.

Acten und Gutachten über den Talmud im Prozesse Rohling-Bloch, 3 fl.

S. SCHMIDT KRAKAU
Sławkowska 31.

NIEDERLAGE VON SÄMMTLICHEN
GASGLÜHLICHT-ARTIKELN
WIE GAS-, SPIRITUS- UND NAPHTA-LAMPEN.
NÄHMASCHINEN, FAHRRÄDER,
KINDER-TRICYKLES
UND BESTANDTHEILE FÜR NÄHMASCHINEN
UND BICYKLES ETC.

דיא
בוכדרוקקערייא
דעם
א. ה. זופניק, דראהאביטש

וועלכע פאן דען אויסשטעללונגען אין לעמבערג, טריעסן
אונד פאריז מיט עהרענדיגלעכע אונד מעדאילען אויס-
געצייכעט ווארדען, עמפיעהלט זיך בעסערעס צור אויס-
פירונג אללערהאנד דרוק סאךטען פיר פערטייגע, קויפלייטע
עמט. זאוווא ווערקע, צייטשריפטען אין אללען שפראכען אונד
שריפטען, צו ענטגעגענקאממענען פרייזען.
אללע בעשטעללונגען ווערען שאן אויסגעפיהרט אונד
פראמפט ערלעדיגט.

„דראהאביטשער צייטונג“
(וועכענעטער יאהרגאנג)
הערויסגעגעבען פאן א. ה. זופניק. ערשיינט וואכענטליך אין
דייטשער שפראכע אונד יידישער שריפט מיט ציפאניסטי-
שער טענדענץ, ברינגט פאריציגליכע לייטארטיקעל איבער
פאליטיק, יידישע אנגעלעגנהייטען, פערשיעדענע נאכריכטען,
אינטערעסאנטע פאללעמאנען א. ז. וו.
פרייז פאר א באנד פון 12 נומערן 2.50 פל, פערטעל-
יאהרג 1.30 פל. ראכניגער, קולטוספארשטעהער אונד
פערטייגע אום 1/2 בילליגער.
צושריפטען אונד געלדענדונגען וויר צו ריכטען אן דא
„DROHOBYCZER ZEITUNG“, Drohobycz, Galizien.

Zitherspieler

erhalten **2** Zitherstücke gratis und Katalog
bei **J. NEUKIRCHNER**, Görkau, B.

**Redegewandte
HERREN,**
die Acquisitionaltalent im Versicherungswesen

besitzen, ledig, mosaisch, cautionsfähig, werden behufs Ueber-
nahme einer bestehenden, **General-Agentur** in einem gröss-
gut eingeführten **ren Orte Galiziens**
mit gutem Einkommen gesucht. — Offerte unter Chiffre

A. B. Krakau, poste restante.

D. Ohrenstein & M. Zeltner
Krakau, Stradom 10.

REICHHALTIGES LAGER

sämmtlicher Sorten **Leinwände, Baumwollwaaren,**
Tischzeuge, Bett- u. Tischdecken, Vorhänge, schwarze
Seidenstoffe, Atlasse, Seiden, Samtte
und aller anderen Artikel

➔ für **Heiraths-Ausstattungen** ➔

Verkauf: En gros u. en detail
zu **fixen Fabrikspreisen.**

Das Erste Herren-Kleider-Geschäft

CH. FELDMANN
Krakau, Allerheiligenplatz
empfiehlt sich einem geehrten Publicum.

JÓZEF FEIL
ZEGARMISTRZ
Kraków, Grodzka 60
poleca
bogato zaopatrzony skład
ZEGARÓW i ZEGARKÓW
różnego rodzaju
jakoteż
wyrobów jubilerskich
po najtańszych cenach.
Przyjmuje wszelkie reperacje pod
sumienną gwarancją.

אינע ציערדע פיר יעדעס יידישע הויז!

נור 2 קראנען אדער פֿראנקס 2.25

גרעסע	1 בילד פראוידיום דעס צווייטען צאנזשער-קאנגרעססעס אין באזעל
53 צמט.האך	1 בילד קאפיטען דרייפוס
39 צמט.	1 בילד באראנין קלארא הירש
ברייט	1 בילד קלאגעמויער פֿאן יערוואלעס (כחל מערבי)

זעכטמליכע 4 בילדער נור 2 קראנען אדער פֿראנקס 2.25

פֿעראנדרט געגען איינענדונג דעם בעטראגעס, אויך אין ברעפֿמארקען, אדער געגען נאכנאמען.

פֿאן דער האזען ק. ק. שטאטטהאלטעריי קאנעסיאניטער בילדערפֿעלאג

ISIDOR KNOFF

Wien II/3, Brigittenauerlande 10.

עכט נייא זילבער דויערהאפט

ווען נור געגענשטענדע פֿאן דויערהאפטעס נייא זילבער קויפען ווילל, ווענדע זיך מיט אנגאבע דויעקט אן דיא ווייט 1870 וועלטבעקאנטע פֿירמא

E. KAPELUSZ, Krakau.

דעזע פֿירמא איז אין קוואליטעט, סאלידטעט, אונד בילליגע פֿרייע לייסטונגספֿעהיגער אלס יעדע אנדערע פֿאבריקע, א. צ. פֿאר לייכטער 40 צמט האך 8 פל. — 34 צמט 4.75 פל. — 32 צמט 4.10 פל. — אונד 27 צמט 3.75 פל. — פֿערשידענע פֿאסטאנען אונד גראוירונגען. גאבעל, מעססער, לעפעל 65 קר. פֿער שטיק. (הדס) בשמים בוקסע פֿאן 80 ביז 1.80 — קידוש בעכער 1.20 — טנורות פֿיר חנוכה פֿערגאלדעט פֿאן 4 ביז 15 פל. — כתר לסת פֿראכטפֿאלל פֿערגאלדעט 15 פל. — עץ החיים 14 פל. — יד מיט קעטשע 2.50 פל. — דיא פֿרייע וינד אב קראקויא פֿאבריק אדער לאגער, דיא פֿירמא פֿיהרט אויס יעדען אויפטראג פֿר. נאכנאמען. — אויך אן פֿריואט קונדען ווירד אללעס עקספעדירט, אומגעהער, — איילוסטרייטע פֿרייקוראנטע נור אן גראסיסטען אונד ווידערפֿערקייפֿער.

Die

„Wiener Allgemeine Zeitung“

ist das einzige, täglich um 6 Uhr Abends erscheinende Wiener Journal und wird noch mit den Abendzügen in die Provinz versendet. — Die „Wiener Allgemeine Zeitung“ bringt den Lesern in der Provinz die neuesten Nachrichten am frühesten zur Kenntniss. In der „Wiener Allgemeinen Zeitung“ erscheint täglich zwölf Stunden früher als in allen anderen Wiener Blättern das vollständige Coursblatt der Wiener Effectenbörse, sowie die letzten Abendcourse, ferner die Notirungen Budapest, Berlin, Paris, Frankfurt, London, und anderer Börsenplätze. Die „Wiener Allgemeine Zeitung“ veröffentlicht noch an demselben Tage, also 12 Stunden früher als alle anderen österreichischen Blätter, erschöpfende Berichte aus dem Reichsrathe, den Landtagen, den Delegationen, endlich ausführliche Berichte aus dem Gerichtssaale. — Die „Wiener Allgemeine Zeitung“ enthält ausserdem eine dem Theater, der Kunst und Literatur gewidmete Rubrik, welche gediegene Aufsätze über alle Erscheinungen auf dem Gebiete des internationalen Bühnenwesens, der Musik, Malerei, Plastik und Literatur enthält. Sie veröffentlicht auch die neuesten und interessantesten Novellen und Romane. — Die „Wiener Allgemeine Zeitung“ ist in allen Verschleiss-Localitäten täglich zu haben und erscheint auch an allen Feiertagen. — Die „Wiener Allgemeine Zeitung“ liegt in allen Hotels, Cafés, Restaurants in der Reichshauptstadt, sowie in allen grösseren Städten der Monarchie auf und eignet sich demnach bestens zur Insertion.

Pränumerationspreise der „Wiener Allgemeinen Zeitung“:

Für Wien:

Für die Provinz:

Ganzjährig	fl. 14 40	Ganzjährig	fl. 15.—
Halbjährig	7 20	Halbjährig	7 50
Vierteljährig	3 60	Vierteljährig	3 75
Monatlich	1 20	Monatlich	1 30

Einzelne Exemplare bei den Verschleissern in Wien 5 kr., in der Provinz 6 kr.

Das Abonnement auf die „Wiener Allgemeine Zeitung“ kann mit jedem Tage beginnen, muss jedoch mit Letztem eines Monats enden.

Die Administration der „WIENER ALLGEMEINEN ZEITUNG“
1/1, Schulerstrasse 20.

Bücherkrach!

Unterzeichnete Buchhandlung versendet eine compl. Hausbibliothek, die in keinem Hause fehlen sollte, bestehend aus 40 Werke im Ladenpreise von fl. 22.— für bloss fl. 3 75.

Sämtliche Bücher sind komplett, neu und in jeder Hinsicht tadellos.

5 Bd. Zola's weltberühmte Romane. — Darunter: Nana, Um eine Liebesnacht, In provenzalischer Glut.	1 Die fürstl. Nachtwandlerin od. zwischen Himmel u. Erde.
1 Neuester Briefsteller sammt Wörterbuch. Handbuch f. d. Geschäfts-, Privat- u. Comptoir-Gebranch.	1 Der Bergwerkssträfling od. zwei Jahre in den Silberminen Sibiriens. Naturgelehr. geschildert v. J. Dimidow.
1 Der gute Ton od. Bildung macht fein.	1 Guy de Maupassant. Compl. Rom.
1 Rosegger's Lebens- und Charakter-Skizze.	1 Schenks Theorie.
1 Saphir. „O diese Weiber!“ Illustr.	1 Ilzig Veitels Reiseabenteuer. Erzählung v. E. v. Nord.
1 Dreyfuss u. Zola. Die weltgeschichtliche moderne Prozessreihe Frankreichs in objectiver Darstellung v. Major Ernest.	1 Erzähl. aus Casanova's Memoiren.
1 Paul de Kock. Compl. Rom.	1 Sacher Masoch. Compl. Rom.
1 Knigge.	1 Petöf. Lebensgeschichte einer Gefallenen. Hochinteressant!
1 Der Declamator. Auswahl der erprobtesten u. gediegensten Vorträge.	1 Majssim u. Schnokes. Schnurren u. Anekdoten. 108 S. Illustr.
1 Buch der schönsten Stammbuchverse.	1 Blick in die enthüllte Zukunft.
1 Alex. Dumas Sohn. Der Fall Clemenceau. Denkschrift des Angeklagten Soeben ersch.	1 Leo Tolstoi. Compl. Rom.
2 Hd. Baronin Létang. „Alme“. Roman. 323 S. stark.	1 Fischer. Buch der Novellen und Erzählungen. Illustr.
1 Lenkei-Wallasz. Das vergnügte Budapest. Führer durch die nächtl. Residenz in Wort u. Bild. 241 S. stark.	1 Alex. Dumas Sohn. Compl. Roman.
1 Grosses Egyptisches Traumbuch. 144 S. stark. Illustr.	1 Klaus. Schatten im Glück. Original-Roman. Illustr.
1 Prof. Falb. „Wann geht die Welt unter?“ Humor. polit. Prophezeiungen. Illustr.	1 Grosser Bilder-Kalender i. d. Gemeinjahr 1899.

Da der Vorrath nur kurze Zeit reichen dürfte, versäume niemand, diese wertvolle Bibliothek sich baldmöglichst anzuschaffen. Versandt innerhalb Österreich-Ungarn und Deutschland nur gegen Voreinsendung des Betrages von fl. 3.75. — Ausland geg. Voreinsendung. — Zu beziehen einzig und allein durch die

Verlags- u. Exportbuchhandlung Weingarten Mör, Budapest

Kerepesi-ut. 57.

Rumburger Schürzenindustrie!

Grösste und billigste Erzeugung in Oesterreich-Ungarn, liefert pr. Nachnahme (an mir bekannte Kunden ohne) 40 Façons Kinder- u. Frauenschürzen, erstere von 6 bis 40 kr., letztere von 10 bis 50 kr., schwarze Cloth 20 kr. bis fl. 1.50, Träger gross von 50 kr., Jacken 45 kr., Hemden 45 kr., Röcke 50 kr. Nichtpassendes zurück. Mustersendung franco u. 5%, beträgt ca. 8—10 fl. JULIUS LEDERER, RUMBURG.

Louis Kuhne

Internationales Etablissement

für arzneilose und operationslose Heilkunst, Leipzig.

Gezründet am 10. October 1883, erweitert 1892.

Spezielle Ratschläge u. Auskunft in allen Krankheitsfällen, auch brieflich so gut als möglich.

Diagnose nach dem Gesichtsausdruck.

Individuelle Behandlung nach langjähr. Erfahrungen.

Gute Heilerfolge.

Im Verlage von Louis Kuhne, Leipzig Flossplatz 24 sind erschienen und direkt vom Verfasser gegen Betrags-Einsendung oder Nachnahme sowie durch jede Buchhandlung zu beziehen:

Louis Kuhne. Die neue Heilwissenschaft. 48. deutsche Aufl. (62 Tausend) 486 S. 8°. 1899. Preis M. 4.—, geb. M. 5.—. Erschienen in 25 Sprachen

Louis Kuhne. Bin ich gesund oder krank? 14. Aufl. Preis M. 50. Ersch. in 12 Spr. Louis Kuhne. Kindererziehung. Ein Mahnruf an alle Eltern, Lehrer u. Erzieher. Preis M. —.50.

Louis Kuhne. Cholera, Brechdurchfall u. deren Heilung. Preis M. —.50.

Louis Kuhne. Gesichtsausdruckskunde, meine neue Untersuchungsart. Preis M. 6.—, eleg. geb. M. 7.—.

Louis Kuhne. Kurberichte aus der Praxis nebst Prospekt. 38. Aufl. Unentgeltlich.

Von der hohen Staffhalterei concessionirtes

AUSKUNFTSHAUS Brüder Eibenschütz

KRAKAU, Ringplatz 5

erteilt discret und **zuverlässig** Auskünfte jeder Art, beschafft Adressen für den Bezug und Absatz von Waren, weist tüchtige Vertreter nach und dient seinen Abonnenten überhaupt da, wo es auf Grund seiner weitreichenden Verbindungen, durch Ermittlungen aller Art in loyaler Weise sich nützlich machen kann.

Prospecte auf Verlangen franco.

ולא תהא כהנת כפונדקית ?

זיינע רעכטווארצאן ליעגט אים שענסטען פונקטע דער קומפאנישען בעוועגונג, דא שפייזעצומער האבען אללע פראנטענסטער אונד זינד פראכטפאלל איינגעריכטעט, דאס עסכעשטעק אונד טישציג גאנץ קאמפארט נאך דעם יעמט-טיגען צייטגייסטע, ווא איםמער ווערדען נור פרישע שמאק-האפטע שפייזען צובערייטעט, עבענוא זינד אללערליי ביערע, פארטער אונד פערשיעדענע וויינע צו בעקאטמען, אונד ווירד פיר דא רעעלסטע בעדיענונג געווארנט. דאס דאז כשרות אים שטרענגסטען זיננע דעם ווארטעס, ווא פיר מיך זעלבסט בעאכטעט ווירד, וואלל דאך קיין זאלכער פעהלער זיין, אום אללע אבערוועהנטען מעלות צו איבערווענען. וועגן וויר אויך. דא קעללערשולע ניכט בעזוכט האבען, וואלל דאך איינעם ערלען אונד פיינען פובליקום, ווא עס קראקיא מיט דער אומגעבונג האט, דא פראגע „וועניגסטענס“ אויפאללען:

ולא תהא כהנת כפונדקית ?

איהרע שאטצבארע בעזוכע ערווארטער, זייכע האכאכטונגספאלל

מאיר הכהן ראפאפארט

רעסטיוראטער, קראקיא.

איינגאנג קראקויערגאססע נ' 1 אונד דיעטעלסגאססע נ' 37.

Lose gegen Ratenzahlungen.

Hauptstädtische Wechselstuben-Gesellschaft Budapest.

Agent: H. KLUGHAUPT, BRODY.

דיא בעסטענס בעקאנטע

שליוואוויטץ-ברעננערייא

אין לאנצקא, פערקויפט איהרע ערצייגונג ביא אב-נאחטע פאן 100 L. אויפוארטס א 70 kr. פער 75% אב שטאציאן אלט-סאנדעק. אויך פיר פרוואט-געברויך פערזענדען וויר אין בלעך-פלאשען צו 4 1/2 א 4.50 פל. אב אביגע שטאציאן.

אונזער פאבריקאט צייכנעט זיך ניכט נור דורך שמאקהאפטיגקייט אונד פרייא פאן יעדעס פוועל אויס, זאנדערן בעזאנדערס אויך דורך דעם פארויכ-טיגסטען חבשר ביא דער צובערייטונג ווא אנ-שאפונגען דער געפעסטע, וועלכעס דורך חבשר מהרב הנאון אבריצ דקיק צאנו בעשטעטיגט ווירד.

Salamon & Dawid Grosshard u. Abr. Pomeranz

ŁĄCKO, p. Alt-Sandez.

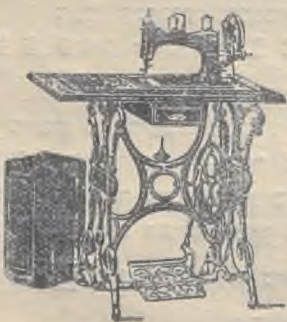
לשון למורים

חמשת אלפים תיבות עבריות מסודרות ע"פ איב ומפורשות אשכנזית ופולנית בכתבן. עם מראה מקום לכל תיבה ותיבה איה מוצאה בתנ"ך. ומאשכנזית לעברית. מחירו 1 פל., וכאשר יגמר אשלהו חפשי בלי אחריות.

Hebräisch-Deutsch-Polnisches Wörterbuch u. Deutsch-Hebräisches Wörterbuch.

H. KLUGHAUPT Brody, Vocabulist. u. Monopolist.

fl. 35.—

fl. 35.— aufwärts.

Fünfjährige reelle Garantie!

DIE BESTEN
Ringschiffchen-, Singer-,
Vibrating-Shuttle-
und alle anderen
SORTEN

NÄHMASCHINEN
sowie
sämtliche
Bestandtheile
offeriert die
Original-Nähmaschinen-Fabriks-Niederlage
MICHAŁ KAMMHOŁ
Krakau, Florianergasse 34.

Reparaturen werden billigst berechnet.

אללעס ניא אינגעריכטעט, מאדערנע שריפט-
נאטטונגען אונד מאשינען נייעסער קאנסטרוקציען
מיט דאמפּפּערטרייב.

געשמאקפאללע אויספיהרונג
עלעגאנטער דרוק — זארגפעלטיגסטע
קארעקטור — מעססיגע פרייזע
פראמפטע עפּעקטואירונג.
איבערניממט צום דרוקע אללערארט דרוקקסארטען,
עבענזא ווערקע אונד צייטשריפטען אין אללען
מאדערנען שפראכען זאוויא אויך אים אראבישען,
סירישען אונד גריכישען.

Josef Fischer

KRAKAU

Grodgasse 62

בוכדרוקערייא
סערעאטיפע
קויטשוקסמעמפל
פאבריק

Jüdische Universal-Bibliothek.

Bisher erschienen 70 Nummern à 12 kr. Weitere Bändchen werden ausgegeben und Verzeichnisse gratis verabfolgt. Die Sammlung enthält Erzählungen und Romane aus dem jüd. Ghetto- oder Familienleben, unter Anderem den vollständigen Roman „Gabriel“ von S. Kohn, und die weltberühmten „Sippurim“, ferner Skizzen u. Dramen aus der jüd. Geschichte, Archäologisches, Literarhistorisches und Humoristisches. — Jedes Bändchen bildet für sich ein abgeschlossenes Ganze. Durch alle Buchhandlungen, sowie direct vom Verleger JAKOB B. BRANDEIS in Prag zu beziehen.

A. KLEINBERG

KRAKAU, HOTEL „ROSE“

empfiehlt

Photographische

APPARATE

und sämtliche Utensilien

zu Fabrikspreisen.

Ecke Floryńska

und St. Thomasgasse.

המגיד

רעדאגירט אונטער מיטוויקונג הערפאָרראַגענדער
שריפטשטעללער פאן יעקב שמואל פּוּכ

איזט דיא איינציגע יידיש-נאציאנאלע
העבראישע וואָכענשריפט אין אייראָפּא פיר
זאמסטליכע אינטערעסען דעם יודענטהום אונד
דער יידישען ליטעראטור. ער צייכנעט זיך דורך דיא
פילזייטיגקייט זיינעם אינהאלטעס פאָרטהיילאפּט אויס.
דערזעלכע ענטהאַלט אויסער איינגעהענדען אביעקטיווען
בעטראכטונגען איבער אללען צייטפראגען, אריגינאל-
קארעספאָנדענצען אונד נייאגיקייטען אויס אללען
לאַנדערן, וויסענשאפטליכע אבהאנדלונגען אויס דעם
געביעטע דער יידישען ליטעראטור אונד געשיכטע,
רעצענזיאנען ניי-ערשינענער ווערקע, ליטערארישע נאָ-
טיצען א. ד. ג. אונד איינען בעזאנדערען זעהר אינטע-
רעסאנטען טהייל פיר בעללעטריסטיק (פּעיללעטאָן).

דער אַבאָנעמענטפרייז בעטראַגט פיר'ס אינלאַנד
fl. 6, פיר'ס אויסלאַנד fl. 8.

דען אַבאָנעמענט אונד אינזערענטען דער
„יידישען פאָלקסשטימע“ ווירד איינע ערמאַסטיגונג פאן
25% געוואָהרט. — ווער דאס אַבאָנעמענט פיר איין
גאנצעס יאהר אים פאָראויס בעצאהלט ערהאַלט איינע
פרעמיע אים ווערטע פאן 1 פּל.

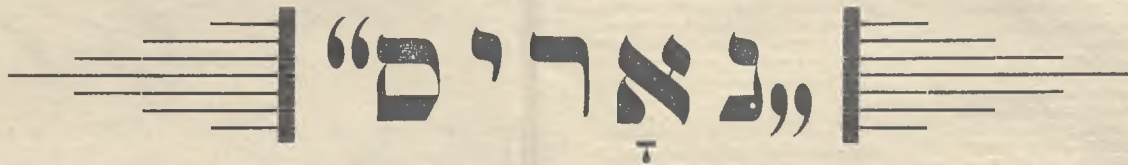
פּראָבענטמערן גראַטיס אונד פּראַנקא.

אדרעסע:

Redaction d. „HAMAGID“, KRAKAU.

אויף פערלאנגען זענדע היילזען צור פראבע גראטיס אונד פראנקא.

דיא אינדוסטריע-אנשטאלט פֿיר פאפיער אונד ציגארעטטען-הילזען

דעם מאניסטערס דער פארמאציע אונד כעמיקערס

Wł. Bełdowski, Krakau

עמפֿיעהלט צור ערלייכטערונג דער אויסוואהל פֿאלגענדע ארמען פֿאן היילזען:

פֿיר שפעציי- אליטאטען- טאבאק	„Maïs de Paris“	מאיד-הילזען	צו לייכטעם	ווייסע היילזען „נאריס“
	„Maïs Wallis“	"	אונד שפע-	" " " " " "
	„El Maur“	עניפטישע היילזען	ציאליטא-	מאיד-הילזען „Maïs Numa“
	„Offic. Club“	"	טען-טאבאק	„Maïs Albert“

פֿאן דעם בעשטערעכען בעזעעלט. מיט דעם פֿארטשרייטען אונד ענטוויקקלונג דער אינדוסטריע שריטט צו האלטען. אום אללען ווינשען דער פ. מ. רויכער ענטשפרעכען צו קעננען. האבע איך פֿערפֿאלקאממעטע נאריס-הילזען איינגעפֿיהרט. דיא זיך דאמיט אויסצייכנען. דאס איינע אנגעצינדעטע ציגארעטטע ניכט שנעלל אויסלעשט. זויגט קיין פֿעטט אן אונד אינפֿאלגעדעססען קאנן מאן דיא גאנצע ציגארעטטע רעכט שמאקהאפט אויסרויכען.

צוגלייך מאכע אויך אויף דיא מאיד-הילזען אויפֿמערקזאם. וועלכע זיך דורך קיהלעס אונד מילדעס רויך אויסצייכנען אונד דען געשמאק דעם טאבאקס ניכט אים גערינגסטען בענאכטהייליגען.

צו בעקאממען אין אללען האנדלונגען אונד טראפֿיקען.

אין לעמבערג אויסשליעסליכעם לאגער:

אין דער טאבאק-אונד ציגארעטטען-שפעציאליטעטען-האנדלונג קארל דורוויג-שטראססע.

מיט האכאכטונג

וו. בערדאווסקי

מאניסטער דער פארמאציע אונד כעמיקער.

דען פ. מ. קויפֿלייטען אונד קאנדיטאָרען עמפֿעהלע פאפיערזאקסע אונד שאכטעל פֿיר צוקקער

צו זעהר בילליגען פֿרייזען.

KAROL JAHR

Aptekarz w Krakowie
ul. Krakowska Nr. 13

***** poleca: *****

Jahra Kakao żółdziowe,
najlepszy środek odżywczy przy ogólnych osłabieniach, dla ozdrowieńców, osób nerwowych i dzieci. Szczególnie zaleca się „Jahra“ Kakao żółdziowe osobom nerwowym, którym używanie kawy lub herbaty jest wzbronionem.
Cena pudełka 35 ct. w. a.

Jahra Antisept. „Baby Puder“
niezrównana zasyпка dla niemowląt i dzieci. Matki, dbające o zdrowie i czystość swych dzieci, powinny tylko „Jahra“ antiseptyczny „Baby Puder“ używać. Cena pudełka 35 ct. w. a.

Jahra Antiseptyczny „Proszek na poty“,
najpewniej skutkujący środek — używany przy poceniu się nóg, pod pachami itp.
Cena pudełka 35 ct. w. a.

Wyrób
i główny skład powyższych środków
u aptekarza KAROLA JAHRA
apteka pod „Złotym Orłem“ w Krakowie,

NIEZBĘDNE W KAŻDEM GOSPODARSTWIE DOMOWYM!

Jahra „Persycyna“ najlepszy środek do niszczenia i wytopiania wszelkiego rodzaju owadów, jak pcheł, pluskw, karakonów, moli, much, stonogów itp.
Cena pudełka 15 i 30 ct. w. a.
Proszę przy zakupie JAHRA „Persycyny“ uważać na markę ochronną „PERS NA KONIU“.

Jahra „Czekoladki Chininowe“
po 0.10 Chinin. muriat. — Cena pudełka 60 ct. w. a.

Jahra „Czekoladki Chininowe“
po 0.20 Chinin. muriat. Pudełko 80 ct.

Czekoladki te dla przyjemnego i łagodnego smaku lekarze chętnie zamiast czystej chininy zalecają.

skąd też wszelkie zamówienia zamiejscowe odwrotną pocztą się wyśła.

ELEGANT EINGERICHTETE ZIMMER

HOTEL DE LONDRES
KRAKAU.

GUTE SPEISEN UND GETRÄNKE

NEURENOVIRTER SAAL

für Hochzeiten, Unterhaltungen etc.

SALOMON WASSERLAUF
Hotelier und Restaurateur.

BILLIGSTE PREISE.

Cigaretten-

Hülsen-

Fabrik

Ch. L. Spitz

Krakau, Koletekgasse 8.

Segründet 1880.

Segründet 1880.

EXPORT

nach allen Ländern der Welt.

Saul Rafael Landau

Wolf Pamm's Schwiegersohn

in KRAKAU. Stradom Nr. 13.

GROSSES LAGER

von echten Schweizer Taschen-Uhren,

Goldketten, Gold-, Silber- und Juwelen-Waaren

zu Fabrikpreisen.

Gegründet 1850.

Die Alpacca- u. Chinasilberwaaren-Fabrik sowie Bronze-Kunstgiesserei von

Loria, Kowalkowscy & Dędrzeński in Podgórze

erzeugt israel. Cultusgegenstände wie

Schellenstöcke, (עץ חיים), Thoraschilder (טס), Kronen, Chanukalampen, Gewürztürmchen für Psomim, Becher, Esrogbüchsen, Schiebleuchter (Haydolozerzenhalter), Ewiglichtlampen (נר תמיד), Deuter (יד), Kauhanimbecken, Omed-Verzierungen, Sedergarnituren wie auch Girandoles, Wandleuchter für Gas, Kerzen und elektrische Beleuchtung in Silber, Nensilber und Bronze.

Die Firma übernimmt alle in ihr Fach einschlagende Arbeiten für ganze Tempelrichtungen und stehen auf Wunsch Specialentwürfe zu Diensten.

Grosse Auswahl eigener Erzeugnisse in Gebrauchs- und Luxusgegenständen für Gelegenheits- und Ehrengeschenken wie Essbestecke, Essig- und Oel-Service, Butterdosen, Sardinendosen, Trinkbecher, Eierservice, Zuckerdosen, Salzfassell, Fruchtkörbe, Tafelaufsätze, Kaffee- und Theeservice, Präsentirtassen, Leuchter, Candelaber etc. in diversen Ausführungen und dauerhaftester Versilberung.

Die Auszeichnungen, welche auf der letzten Ausstellung in Lemberg den Erzeugnissen dieser Firma zu Theil wurden, sind der Beweis der Güte, der Qualität und Schönheit der Ausführung, der aus dieser Fabrik hervorgehenden Waaren.

Illustrirte Cataloge auf Wunsch gratis und franco.

Fabriks-Niederlage { Podgórze, Kalwarienstr. 21
Krakau, Srodgasse 11.